

La música coral: entre el lleure i el compromís

Aproximació als interessos i pràctiques socials dels joves cantaires del cor *Vint & Sing* de l'escola de música Ireneu Segarra, de Palma

Autora: Aina Dols Salas
Direcció del treball: Elena Espeitx Bernat
Professora responsable: Begonya Enguix Grau
Llicenciatura en Humanitats
Universitat Oberta de Catalunya
Treball de final de carrera. Juny de 2012

*«La música és un dret que tenim tots.
No és una sort. És un dret»*
Ramon Escalé. Palma, 26 de novembre de 2011

Índex	
1. INTRODUCCIÓ	4
1.1. Presentació de l'estudi	4
1.2. Definició	4
1.2.1. Motivació	4
1.2.2. Preguntes de recerca	5
1.2.3. Objectius	5
2. PROCÉS DE RECERCA	6
2.1. Disseny	6
2.2. Definició de la mostra	6
2.3. Recollida de dades	6
2.3.1. Dades arxivístiques i documentals	6
2.3.2. El parer dels adults	7
2.3.3. L'observació	7
2.3.4. L'opinió del protagonistes. El qüestionari	7
3. MARC TEÒRIC	8
3.1. La Psicologia evolutiva. Característiques psicològiques i socials dels joves d'entre onze i desset anys	8
3.2. La música com a activitat social i senyal d'identitat. El cant coral	10
3.3. El mètode d'ensenyament del pare Ireneu Segarra. Bases teòriques i realitats històriques	12
3.4. L'Escola de Música Ireneu Segarra de Palma: més enllà de la formació	14
3.4.1. El cant coral dins l'oferta educativa del centre	17
3.4.2. El cor <i>Vint & Sing</i> . Els grans de l'Escola	19
4. ELS CANTAIRES DE VINT & SING	20
4.1. Els cantaires vists pels adults	20
4.2. L'observació	25
4.3. Autoretrat: resultats del qüestionari	28
4.3.1. Dades biogràfiques. <i>El perfil biogràfic del cantaire</i>	29
4.3.2. Dades musicals. <i>Perfil melòdic dels cantaire</i>	32
4.3.3. Altres interessos i aficions. <i>El lleure del cantaire</i>	34
4.3.4. El cor com a punt de trobada. <i>L'harmonia del cantaire</i>	38
4.3.5. Valoració del qüestionari	45
5. CONCLUSIONS	47
6. BIBLIOGRAFIA	50
7. ANNEXOS	54
7.1. Model de qüestionari	
7.5. Transcripció de l'entrevista al director del centre	
7.6. Transcripció de l'entrevista a la mare d'una cantaire	

1. INTRODUCCIÓ

1.1. Presentació de l'estudi

El cant coral és una activitat que, tot i que no gaudeix d'un lloc privilegiat en els canals de comunicació de masses, compta amb una gran tradició a casa nostra. El cant col·lectiu suposa un element de cohesió social i un reservori de la tradició musical. A més, resulta una proposta educativa de primer ordre, ja que ofereix la possibilitat de treballar aspectes transversals, com és el treball cooperatiu, la dedicació o l'esforç.

El present estudi ens ha permès conèixer com viu un grup d'adolescents estudiants d'una escola de música de Palma la seva relació amb la música i els companys mitjançant el seu cor, *Vint & Sing*.

1.2. Definició

El cor *Vint & Sing* està format per un grup d'alumnes de l'escola de música Ireneu Segarra de Palma. El cor fa seus els principis del centre docent: té vocació educativa –no únicament instructiva–; fa de l'estudiant el centre del procés educatiu; ofereix un aprenentatge significatiu... Els integrants del cor han crescut amb la convicció que la música és font de plaer i que l'objectiu de l'estudiant de música no ha de ser, obligatòriament, esdevenir un intèrpret professional. La música reporta plaer a qui l'escolta, a qui la interpreta, a qui l'estudia i a qui la comparteix amb la família i els amics...

Els joves cantaires del cor *Vint & Sing* tenen entre dotze i desset anys. Amb aquest estudi pretenem conèixer les motivacions, interessos i inquietuds que comparteixen i que fan que, en ple segle XXI, era de la tecnologia, la competitivitat i la individualització, ells realitzin, de manera voluntària, una activitat cooperativa, no competitiva i, sovint, titllada d'avorrida. Pretenem esbrinar què signifiquen el cor i la música per a ells i com conceben el lleure uns joves que fan de la música "seriosa" un entreteniment.

Així, doncs, **el tema principal** de la nostra recerca és el cant coral juvenil que, per força, implica l'anàlisi de les relacions grupals i dels interessos particulars de cadascun dels cantaires en relació amb el lleure i l'amistat.

1.2.1. Motivació

La convicció que ens mou a endinsar-nos en aquesta recerca és la defensa de la bondat de la realització d'activitats no competitives i la reivindicació del cant coral com a element educatiu i sociabilitzador.

El treball és un **estudi de cas únic i peculiar**, que pretén observar una realitat concreta i particular. El grup que volem conèixer reuneix uns trets molt definits, que el singularitzen: els cantaires pertanyen a un estrat cultural determinat; tots tenen estudis musicals –característica molt poc freqüent en cors no professionals–; molts d'ells comparteixen aficions més enllà de la música o bé estan lligats per vincles familiars. Ja sabem, d'antuvi, que els resultats del treball no seran

extrapolables a cap altre grup ni es podran sistematitzar. Amb tot, esperam que el nostre sigui un més dels estudis sobre cant coral, que pugui comparar-se amb d'altres de característiques i amb un enfocament similars i que els nostres resultats puguin contribuir, des de la modèstia, a una millor comprensió d'aquest món.

1.2.2. Preguntes de recerca

Les preguntes que han suposat el tret de sortida de la nostra recerca són dues:

- Els joves i la música coral. Quins interessos i motivacions fan que determinats joves participin en el grup coral *Vint & Sing*, de l'escola de música Ireneu Segarra, de Palma?
- Quines pràctiques socials tenen lloc en el si d'aquest grup?

1.2.3. Objectius

Objectius generals

- Analitzar els interessos i motivacions que fan que determinats joves participin en el grup coral *Vint & Sing*, de l'escola de música Ireneu Segarra, de Palma.
- Estudiar les pràctiques socials que tenen lloc en el si d'aquest grup.

Objectius específics

- Identificar les relacions que aquests joves mantenen entre ells, amb la música i amb el seu temps de lleure.
- Situar la pràctica coral en el conjunt de les activitats de lleure d'aquests cantaires.
- Explicitar les repercussions derivades d'aquesta pràctica que reconeixen i palesen els cantaires.
- Escatir els valors educatius i familiars que comparteixen aquests joves.
- Definir el perfil dels cantaires del cor *Vint & Sing*: valors, interessos, motivacions, relacions...

2. PROCÉS DE RECERCA

2.1. Disseny

Amb els objectius emmarcats, vàrem dissenyar un pla que ens havia de permetre situar l'objecte d'estudi en el seu context. La naturalesa del tema ens recomanava un enfocament metodològic des de la perspectiva sociològica i d'estudis culturals, que ens permetria una anàlisi qualitativa. Vàrem fer una recerca bibliogràfica sobre el context educatiu, les característiques psicoevolutives d'aquest grup d'edat i el mètode d'ensenyament musical del pare Segarra, entre d'altres.

A més, l'observació participant i entrevistes semiestructurades a pares i a professors i, sobretot, un qüestionari, respost per 32 dels 33 cantaires, ens han proporcionat una informació que estimam molt valuosa per a la consecució dels nostres objectius.

2.2. Definició de la mostra

El nostre objecte d'estudi és la pràctica coral juvenil i els aspectes socials i educatius que s'hi relacionen i el camp d'estudi ha estat el grup coral i l'escola de música que l'acull i li dona sentit.

Atès que es tractava d'un grup reduït, hem fet coincidir la mostra d'estudi amb el total del grup: els 33 cantaires del cor ens han aportat la informació amb què hem pogut bastir el nostre treball.

2.3. Recollida de dades

Les dades amb què hem estudiat el nostre objectiu provenien de quatre fonts diferents: la informació aportada per l'anàlisi arxivística i documental; les entrevistes amb pares i professors del centre; l'observació participant i, sobretot, les respostes dels joves a un qüestionari que els passàrem i que, una vegada analitzat, ha resultat tan interessant que s'ha revelat com la clau de volta del nostre estudi.

2.3.1. Dades arxivístiques i documentals

L'anàlisi arxivística i documental ens ha permès situar la filosofia del centre i emmarcar-la en el si de la informació recollida en el marc teòric. Hem dibuixat, de manera succinta, el recorregut històric de l'escola de música que encobeeix el grup coral, i el del cor *Vint & Sing*, en concret, que és molt més breu.

2.3.2. El parer dels adults

Hem realitzat quatre entrevistes semiestructurades a pares (tres mares i un pare) de cantaires, una a la directora del cor i una altra al director de l'escola de música, a més de recollir informació d'una manera menys formal en els intercanvis d'opinions que, sovint, se generen mentre els pares esperen que els seus fills acabin els assaigs. Amb l'aportació de tots els adults (pares, professors, directora, director, etc) hem construït dos núvols de paraules, que ens han d'ajudar a entendre com creuen els adults que el cor contribueix a l'educació dels joves.

2.3.3. L'observació

Hem observat els cantaires en el decurs de dos assaigs ordinaris; al llarg d'un cap de setmana en què realitzaren un taller de *gospel* i, a més, en un bon nombre de situacions no formals, com són alguna sortida, l'assistència a algun concert o a alguna manifestació cultural¹.

El nostre estatus d'observadors no ha variat l'opinió que ja teníem formada d'aquests joves, ja que ens coneixíem d'abans i no ens han percebut com un personatge aliè al seu nucli habitual de relacions. Coneixem el risc de subjectivitat que pot suposar un contacte tan directe amb l'objecte d'estudi. Això no obstant, també volem fer palès que concebem la coneixença com un avantatge, que ens ha permès, en la majoria de les situacions, fer-nos transparents als ulls dels cantaires, que s'han pogut expressar amb total llibertat, sense percebre'ns com un investigador extern.

A fi de minimitzar el biaix subjectiu, hem intentat ser molt rigorosos amb la recollida de dades: anotar allò que vèiem de la manera més neutra possible i només apuntar fets, sense valorar-los. Evidentment, sabem que no podem controlar les emocions i, ben segurament, la interpretació de les dades es pot haver vist influïda pels preconceptes. Però la recollida de la informació s'ha duit a terme de la manera més racional possible. Pensam que, a l'hora d'aplegar dades, en el balanç entre riscos i avantatges, la proximitat amb el grup ha suposat més un profit que no un handicap.

2.3.4. L'opinió dels protagonistes. El qüestionari

Com ja hem anunciat, el qüestionari ha estat l'instrument que ens ha permès recollir la major part de la informació del treball. Gràcies al qüestionari hem pogut conèixer les dades topogràfiques dels cantaires, els seus interessos actuals i també les seves aspiracions, en relació amb el cor i amb la música. A l'apartat 4.3. *Autoretrat*, n'oferim informació detallada.

¹ Palma és una ciutat petita i no és estrany coincidir a actes culturals. A més, mentre hem fet el TFC hi ha hagut el concert de Nadal de *Vint & Sing* i el concert de música *gospel*, al Teatre Principal. Aquests actes han requerit assaigs extraordinaris i això ha propiciat trobades en temps de vacances, sense la pressió del cronòmetre. En concret, el dia del concert de Nadal, l'assaig va tenir lloc el dematí i el concert, l'horabaixa. Algunes famílies de cantaires ens ajuntàrem per dinar plegats. D'altra banda, els cantaires no només participen en la coral: gairebé tots van a classe d'instrument. Les trobades i els moments de contacte a l'escola, quan hi anam a acompanyar o a recollir la resta de la família, sovintegen i sempre hi podem saludar i establir conversa amb alguns joves.

I, finalment, ja havíem dit que amb alguns dels joves hi mantenim vincles familiars i, amb els pares d'altres, amistat. Mentre hem fet el treball hem mantingut la rutina de trobades i hem aprofitat aquests moments per relacionar-nos i observar els cantaires fora del centre.

3. MARC TEÒRIC

3.1. La Psicologia evolutiva. Característiques psicològiques i socials dels joves d'entre onze i desset anys

Els joves cantaires de *Vint & Sing* són preadolescents i adolescents. Viuen aquella època de transició entre la seguretat infantil i l'autonomia adulta: «L'adolescència constitueix una etapa de canvis que, com a nota diferencial respecte d'altres estadis, presenta el fet de conduir-nos a la maduresa» (Moreno, 2006, p.10). Viuen un període de canvis físics i emocionals, de qüestionament de les regles establertes, d'expectatives, d'inseguretats. Han iniciat els dos grans processos de transformació que els acompanyaran fins arribar als adults que seran: el biològic i el psicosocial. La companyia dels iguals, en un període procliu a la confusió, els dona seguretat i els tranquil·litza, relativitza els problemes individuals i permet fer front als reptes amb la força del grup. Segons Coleman (1985:164) els amics influeixen en el jove, actuen com a font de suport i afavoreixen la participació en activitats mútues. Per a l'autor, les amistats adolescents solen produir-se entre persones de la mateixa edat, educació i interessos, amb recorreguts vitals similars.

Els cantaires es troben en l'etapa que el suís Jean Piaget va denominar **d'operacions formals**: intel·lectualment poden prescindir de la realitat immediata per fer operacions abstractes; tenen un pensament reversible, hipoteticodeductiu, que els permet relacionar causes i conseqüències dels fenòmens.

«Quan el nen ha assolit el període de les operacions formals, ha desenvolupat les habilitats cognitives següents:

- 1) Introspecció, és a dir, la capacitat per a pensar i indagar sobre el propi pensament.
 - 2) Pensament abstracte com a capacitat de transcendir els fets concrets.
 - 3) Pensament lògic com a capacitat per a reunir fets i idees i arribar a conclusions correctes.
 - 4) Capacitat per a formular i comprovar hipòtesis»
- (Forns, 2004, p. 134).

Segons Piaget, aquest lapse també suposarà un estadi avançat del procés de formació de la personalitat i d'acomodació en un món de relacions amb els adults marcat per la isonomia (1964:14).

En aquest nou taulell de jocs es percebran ells mateixos com un individu més, no com el protagonista que es pensaven ser; coneixeran les pròpies limitacions; desenvoluparan un sentit crític i han d'arribar a ser capaços de valorar la pròpia conducta d'acord amb uns paràmetres amb els quals també han d'amidar la resta del món. Desenvoluparan una personalitat pròpia, bastida sobre els fonaments dels valors de la societat i la família en la qual han crescut.

Piaget (1964:88) sosté que la formació de la personalitat és un procés llarg, que suposa l'organització autònoma de regles i valors i l'afirmació de la voluntat com a regulació i jerarquització moral. Serà durant l'adolescència que l'afectivitat es desvincularà del jo i se sotmetrà, gràcies a la reciprocitat i a la coordinació dels valors, a les lleis de la cooperació. Si l'ésser humà és una criatura social, la força del grup en aquesta etapa, al llindar de l'edat adulta, cobra un paper

protagonista. Perquè, per a Piaget (1984:89) encara que físicament l'adolescent pugui trobar-se més a prop de l'adult que no de l'infant, encara no el veu com a un igual.

Tot i les reflexions piagetianes sobre les societats juvenils i l'entrada en el món adult, les tesis del suís tenen un caràcter eminentment biològic i són compensades per la inspiració humanista de les de **Vygotsky**. Per a aquest autor la realització d'activitats socials i culturals és la clau del desenvolupament.

Precisament, la principal crítica de Vygotsky a Piaget fou la poca atenció que aquest parà a l'entorn; per a Vygotsky el **llenguatge**, com a eina que permet la presa de consciència d'allò que l'infant fa i aprèn i, com a element socialitzador, és, juntament amb l'**entorn**, el fonament del progrés. Vygotsky (1986:42) afirma que la interacció amb l'ambient, tant natural com social, és la raó que explica el procés maduratiu.

Per a aquest autor l'home és un individu social, la "humanitat" del qual només cobra sentit en el si d'una societat, mitjançant la interacció i a través del llenguatge (1986:54). A nivell pedagògic, el treball col·lectiu o la *passantia* com a estratègia de saber compartit, gràcies a la qual els novells aprenen dels veterans, és un bon referent a tenir en compte quan parlem del nostre objecte d'estudi.

Finalment, la relació de l'home amb la cultura pròpia i amb el llenguatge –en aquest cas, el llenguatge musical "matern"– és el fonament del mètode que el pare Ireneu Segarra va dissenyar per a l'ensenyament de la música, i que explicarem, de manera succinta, més endavant.

3.2. La música com a activitat social i senyal d'identitat. El cant coral

The singing revolution, de James Tusty i Maureen Castle Tusty (Tusty, 2006), sobre el procés de recuperació de la llibertat nacional de l'antiga república soviètica d'Estònia, és l'exemple que coneixem més reeixit i més clamorós de la força del cant coral com a element cohesionador de les voluntats individuals i de reserva dels valors col·lectius².

Sense necessitat d'arribar a extrems com el que recull el documental, les bondats de la música i de la pràctica coral han estat àmpliament estudiades i difoses. De manera molt resumida podem valorar el poder de la cançó compartida a dos nivells diferents:

- a) Col·lectivament, i
- b) Individualment

a) Al seu torn, la música i el cant **col·lectiu** ens permeten, almenys, tres òptiques d'estudi diferents:

1. Com a **reservori** del patrimoni cultural comú:
 - Per a Gómez (p. 2) la música instaura una memòria col·lectiva en relació amb el passat.
 - Gómez (p. 7) afirma que quan una identitat se sent amenaçada o agredida, tendeix a preservar la seva cultura musical.
2. La cançó com a **expressió d'identitat i lligam** entre els individus que comparteixen unes mateixes característiques, gustos i valors:
 - Ayats (2005:4) defineix la **cançó emblemàtica** com l'expressió sonora que contribueix a la identificació d'un grup. Aquesta música uneix els individus que tenen consciència i voluntat de pertànyer a un grup amb una sola veu.
 - Gómez (p. 1) reconeix en la música com a producte sociocultural una funció identitària i afirma que és reflex d'una cultura concreta i un identificador vàlid per als éssers humans.
3. La cançó com a **punt de trobada** i, alhora, instrument per a la **construcció de la realitat**:
 - Teixidor (2011:1) opina que el cant coral és la imatge viva més bella d'equilibri social, en la qual cada element respecta i és respectat. Així mateix reconeix que el cor és un dels exemples més apropiats per representar una autèntica i ben avinguda comunitat.
 - Martí (2000:50) atorga a la música una funció activa, no només com a patrimoni cultural, sinó com a element dinàmic que participa en la vida social de les persones i, alhora, la configura.

b) Com a element que reporta uns beneficis determinats a l'individu, també ens convida a descobrir-hi dos vessants diferents:

1. El lligat amb el món **psicoafectiu i relacional**:
 - A parer de Teixidor (2011:1) el cant coral, des del punt de vista psíquic, afina la sensibilitat, allibera tensions i dona força moral mitjançant el sentiment de joia profunda que crea. A més, considera que la pràctica coral demana atenció màxima, sentit de l'ordre, una disciplina raonable, humilitat, cooperació en l'esforç per aconseguir un objectiu comú i demana una entrega continuada.

² El subtítol de la pel·lícula és molt eloqüent: «*A single nation. A million voices. The fall of an Empire*» (Tusty, 2006).

- Sanz (2006:1) sosté que el cant, com qualsevol disciplina artística, contribueix a desenvolupar la sensibilitat i el gust estètic, mentre fomenta paral·lelament capacitats creatives i comunicatives de manera activa i dinàmica. Per a aquest autor és un mitjà fantàstic per desenvolupar una educació en valors, atès que afavoreix la integració de l'infant en un grup, que hi aprengui normes de convivència, de socialització i de respecte. Desenvolupa actituds positives de solidaritat, compromís, participació, assumpció de responsabilitats grupals i, a més, fomenta l'autoestima.
2. D'altra banda, a criteri dels experts consultats, resulta imprescindible com a **estratègia educativa per a l'aprenentatge musical**.
- Bibiloni (2011) anuncia que el repertori cançonístic après a la infantesa, amb l'alegria de cantar, sense necessitat d'haver d'interpretar cap signe gràfic, quan la memòria espontània grava amb més fermesa les emprentes sonores, serà decisiu a l'hora de determinar el grau de discriminació auditiva i desenvolupament de l'oïda interna del futur estudiant de música.
 - Bonal (1994:64) proposa l'ús de les cançons amb dues finalitats: per seduir l'infant amb les paraules, els arguments, el ritme, les melodies, el caràcter... i, en segon lloc, amb una finalitat estrictament musical, per ajudar l'alumne a descobrir intel·lectualment els ritmes, els intervals, les notes, la forma...
 - Pera Bibiloni (2011) el cant coral pot ser la columna vertebral en l'aprenentatge del solfeig i és, igualment, un recurs de primer ordre en la pràctica harmònica i contrapuntística.

3.3. El mètode d'ensenyament del pare Ireneu Segarra. Bases teòriques i realitats històriques

El benedictí Ireneu Segarra i Malla -batejat amb el nom de Jesús- (Ivars d'Urgell, 1917 – Montserrat, 2005), director durant quaranta-cinc anys l'Escolania de Montserrat i compositor reconegut, és el pare del mètode d'ensenyament musical que porta el seu nom. El pare Ireneu Segarra havia recorregut Europa i va fer estades a les principals capitals del continent. El 1952, enviat a París per l'abat Escarré a estudiar amb la compositora Nadia Boulanger, va entrar en contacte amb l'efervescència dels principals artistes del moment. «A París (...) el pare Ireneu conegué Stravinsky (...) i es relacionà d'una manera o d'una altra amb Poulenc, amb Milhaud, amb Honegger, amb Messiaen (...) amb Kodály, amb von Karajan...» (Massot, a Bardolet, 1998, p. 20).

Admiradors de la figura del pare Ireneu i coneixedors de la seva tasca pedagògica a l'Escolania de Montserrat, pels volts de 1970, un grup de pedagogs catalans, encapçalats per Vicenç Villar Palasí, rector de la Universitat Autònoma i entre els quals figuren Oriol Martorell, E. Ribó o J. Zamacois, li encarregaren un projecte força ambiciós: el disseny d'un pla d'estudis, destinat a organitzar l'ensenyament de la música a Catalunya: «El 12 de novembre de 1970, després d'una lectura de *L'éducation musicale en Hongrie*, de Rivière, em vaig animar a crear un Mètode d'ensenyament propi per a les nostres escoles, encara que reconeixia que això era difícil i ambiciós» (Segarra, 2000, p. 245).

La idea inicial no fou la d'elaborar un mètode, sinó la de definir els objectius i continguts de l'ensenyament musical a l'escola, una escola innovadora, amb programacions fruit de la reflexió i dels darrers avenços tant pedagògics com de contingut. «Des d'aquell moment em vaig dedicar a documentar-me amb les experiències més reconegudes d'Europa, i a ordenar les pròpies experiències viscudes en l'ensenyament de la música a l'Escolania de Montserrat durant molts d'anys» (Segarra a Bardolet, 1998, p. 40).

Així, *l'Esbós d'un Pla General d'Educació Musical*, quedà redactat el mes de juny de 1971: vint-i-vuit folis mecanografiats que graduen els objectius a assolir al llarg de vuit anys d'escolarització. Es tractava d'un pla d'extrema modernitat, no debades estava pensat no per a centres d'ensenyament musical, sinó per a escoles integrades, institucions encara no previstes per la llei. El projecte fou molt ben acollit pels assistents a aquella reunió inicial i pels professionals de l'ensenyament musical, que li demanaren que el concretàs en un mètode. ***El Mètode***. Precisament Kodály havia de ser l'inspirador de les bases d'aquesta obra. El Mètode recollia de manera molt reeixida les tesis que l'hongarès havia desenvolupat sobre l'ensenyament musical a partir de la música tradicional de casa seva.

La reflexió del pare Ireneu era tan innovadora com senzilla: així com hi ha una llengua materna, a partir de la qual l'infant construeix tot l'edifici dels seus aprenentatges, intel·lectuals i socials, també hi ha una música materna, que l'identifica com a membre d'una societat i li confereix uns trets culturals indelebles, que el marcaran i condicionaran la seva relació amb el fet musical. La

cançó, i la cançó tradicional, és la llengua musical materna a partir de la qual l'individu ha de dreçar el seu itinerari educatiu en matèria musical. Tot l'aprenentatge de la música ha de partir del paper protagonista de l'educand i, alhora, de la cançó tradicional, en el nostre cas, la cançó tradicional catalana.

«La idea principal del Mètode és la de facilitar a tothom l'adquisició del llenguatge musical adaptat a cada edat, el qual inclou l'aprenentatge de les primeres nocions de les relacions dels sons fins al coneixement de la gran literatura musical, passant per l'estudi minuciós de la cançó popular catalana, en la qual es basa i s'articula el Mètode» (Bardolet, 1998, p. 40)

Encara que el primer projecte del Mètode fou fruit, de cap a cap, del pare Ireneu, des de l'Escola de Pedagogia Musical de Catalunya, que actuà com a impulsora i dinamitzadora de la renovació, ben ràpidament passà a ser una obra gairebé col·lectiva, que va anar creixent gràcies a l'aportació dels mestres entusiastes. Dols (2008:226) explica que l'aplicació i difusió del mètode fou una tasca col·lectiva, que comptà amb la col·laboració de personalitats tan importants com Maite Solà, Quim Maideu, Joan Canals, Maria Teresa Malagarriga o Santi Riera, entre d'altres. Ells foren els qui formaren els que haurien d'aplicar el Mètode a les escoles i escoles. Després, Santi Riera en va redactar la versió actual. Així fou com, des de l'Escola de Pedagogia Musical de Catalunya, es disseminà la llavor del Mètode. El personal docent hi incorporà, gradualment, les petites aportacions personals, que feren, d'aquesta eina, un producte coral, una proposta útil per treballar el llenguatge musical, a l'escola i a les escoles de música.

El mètode es basa en set idees cabdals:

- La música com a expressió de vida i comunicació a nivell artístic
- La pràctica musical, que ha de precedir sempre l'estudi i l'anàlisi
- El cant com a primer vehicle musical
- La cançó tradicional infantil, primera eina de treball
- L'oïda interior
- L'estudi del llenguatge musical en la seva totalitat
- La creació, atès que el descobriment de les capacitats del material sonor només pot arribar després de la improvisació i de la composició.

A poc a poc les idees del pare Ireneu Segarra s'estengueren arreu del territori, i conformaren un corpus metodològic que, avui dia, quaranta anys després, continua viu i en plena forma, com demostra la permanent ebullició de propostes que genera el centre que ha vist néixer el cor *Vint & Sing* i que porta el nom del creador del Mètode.

3.4. L'Escola de Música Ireneu Segarra de Palma: més enllà de la formació

L'Escola de Pedagogia Musical, primer nom de l'actual Escola de Música Mètode Ireneu Segarra de Palma, va veure la llum el mes de setembre de 1982, al si de l'Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat de les Illes Balears i dins l'aleshores denominada Escola Normal, de formació de mestres. Va néixer com a reflex de la que nou anys abans s'havia fundat a Catalunya i ho féu molt relacionada amb les activitats formatives que se generaven des del Principat. Dols (2008:232) recorda que l'Escola, que va néixer amb el nom d'*Escola de Pedagogia Musical*, fou el resultat de la voluntat d'un grup de pedagogs i mestres relacionats amb la música, que coneixien el Mètode i que havien fet els cursos que professorat de l'Escola de Pedagogia Musical de Catalunya impartí a Mallorca i arreu del Principat. Entre aquestes personalitats mallorquines destaquen Marisa Roca – que esdevindria la promotora més entusiasta de l'Escola–, Baltasar Bibiloni, Joana Estelrich, Xesc Crespi, Joan Company o Conxa Oliver, entre d'altres. Ells veren factible aplicar a Mallorca l'experiència catalana. Abans, cursos d'estiu que Baltasar Bibiloni –veritable artífex de l'èxit del Mètode a Mallorca– i Joan Company organitzaren al Seminari menor, amb assistència de professorat com Maite Solà, s'havien encarregat d'assaonar l'ambient on hauria d'arrelar aquella llavor.

Els primers destinataris del centre no responien al perfil dels alumnes actuals, sinó que eren mestres i estudiants de Magisteri. La idea era crear una xarxa de professors de música dins les mateixes escoles d'ensenyament primari. El mètode estava pensat per democratitzar l'aprenentatge musical. Dols (2008:227) explica que l'aventura s'emmarca en un context de revitalització general de la institució docent. L'escola s'orejava; es multiplicaven els moviments de renovació pedagògica; l'infant passava a ésser el protagonista del seu itinerari formatiu. Corrien aires nous, la Pedagogia, que comportava una reflexió constant sobre els processos de desenvolupament i aprenentatge, s'erigia com a abanderada d'una evolució que va capgirar els fonaments dels centres educatius.

L'Escola de Música ha estat sempre lligada als professionals de l'educació. Aquells mestres més agosarats, els capdavanters de la renovació, foren els primers a experimentar les bondats del mètode i el germen fruità, dins les seves aules i també amb els seus fills, que a poc a poc s'incorporaren a l'alumnat de l'Escola. Avui, trenta anys després, el nombre d'alumnes que són fills de professionals de l'educació continua essent significatiu.

El nombre d'alumnes s'incrementava gradualment, com també les especialitats instrumentals –en un principi només s'oferia piano, violí i flauta–. El centre creixia i l'oferta, també. El curs 1994-1995 els professors –un bon nombre dels quals són mestres i tots, sense excepció, són intèrprets en actiu, que constitueixen el millor exemple per als seus alumnes– decidiren independitzar-se i començar a volar sols. Es constituïren com a Societat Limitada, adoptaren el nom actual, i llogaren unes aules a un centre educatiu de Palma. L'espai que els havia cedit fins aleshores la universitat els havia quedat petit, i l'Escola necessitava créixer.

Aquesta situació, però, només va durar dos anys, perquè s'imposava la necessitat de treure arrels. Així com s'havien fet un lloc en l'oferta educativa mallorquina, calia que trobassin un lloc on instal·lar una localització física pròpia. L'any 1997 els socis compraren la que actualment és la seu de l'Escola, un local de més de 300 m², que avui compta amb més de quatre-cents alumnes i vint-i-cinc professors i ofereix educació musical vocal, coral, instrumental (piano, guitarra, flauta travessera, clarinet, violí, saxòfon, viola, violoncel, contrabaix, música tradicional: xeremia, tamborino i flabiol); educació sensorial per a infants de quatre, cinc i sis anys; orquestra de corda; orquestra de vent; cursos monogràfics d'informàtica musical, de tècnic de so...; tallers; concerts i un sens fi d'activitats educatives i recreatives.

Tot i aquesta expansió, els professionals que treballen i dirigeixen el centre tenen clars aquells trets d'identitat que sempre han estat la garantia del seu èxit: la convicció que res no és gratuït, que tothom suma a l'hora de fer música i que l'alumne ha de ser el protagonista del seu itinerari **educatiu**.

Aquest adjectiu es repetirà moltes vegades al llarg del nostre treball i és que l'Escola té una decidida vocació educativa. Es manté fidel als principis del Mètode i malda perquè tots els seus alumnes –infants i padrins, ja que també ofereix música per a adults i compta amb un cor format per pares, mares i algun avi dels alumnes– gaudeixin del fet musical des de tots els vessants possibles.

En aquesta línia varen néixer iniciatives com l'**Ireneu d'Estiu** o l'**Ireneu Espectacles**, propostes molt diferents, però destinades, ambdues, a potenciar el gaudi del fet musical. L'**Ireneu d'Estiu**, ofert per primera vegada el mes de juliol de 2005 i, des d'aleshores celebrat anualment i sense interrupció, és una proposta d'escola d'estiu, mitjançant la qual els infants poden passar dues setmanes del mes de juliol fent festa amb la música: experimentar l'alegria de preparar un espectacle, de construir instruments, de descobrir matisos i sons que fins aleshores els havien passat desapercebuts... en definitiva, explotant al màxim les possibilitats lúdiques de viure la música.

Ireneu Espectacles és una companyia formada principalment per professors i antics professors del centre, que des que va ser creada, a començaments de la dècada passada, ha portat a escena muntatges familiars arreu de les Illes. Títols com *La història de la bruixa Safrà*; *Si plou i fa sol el món roda sol*; *Tres, dos u zero*, o *La ciutat i la lluna* són una mostra de la tasca divulgativa de la companyia. Les propostes d'Ireneu Espectacles han esdevingut protagonistes habituals de l'oferta cultural dels escenaris mallorquins en temps de Nadal, i tot un referent en les actuacions per a escolars. La idea que pares i fills poden gaudir igualment de muntatges fets a partir de la qualitat musical i artística i la professionalitat i el respecte a l'espectador bateguen al cor de cada nova producció de la companyia.

Els alumnes de l'Escola són els primers a conèixer les noves creacions, i en alguna ocasió, abans de passar al repertori de la companyia, les obres han estat estrenades per tots els membres de la comunitat educativa. És el cas de *La història de la bruixa Safrà*, de **César Reda**, antic alumne de l'escola i avui ja pare d'un dels seus alumnes. César, mestre d'escola i compositor, va compondre

una cantata per a cor i orquestra, que estrenaren l'any 2003, a l'Auditori de Palma, tots els alumnes i professors, en un gran espectacle que celebrava el vintè aniversari de l'Escola. Posteriorment, la història de la protagonista, una nina que vol aprendre a ser bruixa, adaptada a un format més petit, ha passat al repertori habitual d'Ireneu Espectacles.

I és que l'oferta del centre no es redueix a la música feta dins les aules. Els alumnes, periòdicament, fan petites audicions, que els permeten familiaritzar-se amb l'escenari i posar a prova el control dels nervis. Experimenten el fet musical des de tots els prismes... I, de tant en tant, tenen la sort de viure moments inefables, gràcies a la generositat dels músics professionals que volen col·laborar amb l'Escola i els regalen temps i el seu art. És el cas, entre d'altres, de **Manel Camp**, que el 2008 els va regalar la música de la cantata *La flor romanial*, especialment composta per a ells, amb motiu del vint-i-cinquè aniversari del centre, experiència que ha quedat enregistrada en un disc³ interpretat pel mateix compositor al piano, els joves cantaires del cor, juntament amb una selecció de professors i antics professors i amb el cor de l'Escola de Música del Liceu de Barcelona, en una experiència d'intercanvi especialment reeixida.

Més recentment, en la participació del cor *Vint & Sing* al festival Mallorca Jazz Voyeur –de la qual parlarem més endavant–, foren **Joan Roca** –contrabaixista del grup **Antònia Font**– i **Rumiko Harada** –pianista de prestigi indiscutible, que compta amb un currículum molt extens arreu dels millors escenaris de tot el món– els qui volgueren col·laborar amb els joves i compartir la seva música amb les il·lusions adolescents. El resultat: una delícia, assaborida tant pels intèrprets com pel públic.

I en aquest panorama simfònic i multidimensional, el cant coral s'erigeix com el fil conductor, aquell element unificador que reuneix tots els alumnes i els proporciona, també, la possibilitat de viure la música com el patrimoni que la cultura, des de temps immemorials, els té reservat.

³ Pendent de publicació

3.4.1. El cant coral dins l'oferta educativa del centre

Ja hem apuntat que el creador del mètode que porta el seu nom basa tot l'aprenentatge de la música en la cançó. Partint de la pulsació que ens batega a dins, sentim els mateixos batecs en els nostres veïns. El cant és el fonament, però també l'acompanyant fidel, que mai no abandonarà el músic. El cant coral permet viure la música i treballar aspectes educatius que van més enllà de la veu.

Pel que fa al fet musical, el cor permet treballar l'afinació, l'harmonia, la conjunció, la capacitat d'equilibrar el volum personal al grupal, el ritme, l'oïda... i, en definitiva, viure conceptes que, si no fos gràcies a aquesta pràctica conjunta, restarien desats al calaix de la teoria, lluny de la música "real".

Quant als aspectes educatius personals, veurem al llarg del treball que el cant coral és sinònim de valors com col·laboració, respecte, disciplina, companyonia o amistat, entre d'altres.

Pel que fa a l'oferta concreta de l'Escola de Música, oberta a partir de quatre anys, els infants són convidats a cantar des del primer dia. Els més petits, de quatre i cinc anys, ho fan a classe, amb les seves professores i els companys de grup. A partir de sis anys passen a formar part del **Cor de Petits** (sis i set anys); després passaran pel **Rodasons petits** (vuit i nou anys); pel **Rodasons grans** (deu i onze) i, finalment, pel **Vint & Sing**. L'únic cor que és "voluntari" és el *Vint & Sing*, ja que pot haver-hi algun cantaire que ja hagi acabat els estudis a l'Escola de Música que vulgui romandre lligat al centre mitjançant aquesta agrupació. La resta de cors formen part de l'oferta reglada de l'Escola i els alumnes, setmanalment, tenen classe de llenguatge musical, d'instrument, i cant coral, pràctica que permet tant l'exercici de les competències musicals com refermar el sentiment de pertinença a un col·lectiu.

D'altra banda, és mitjançant els cors que l'Escola du a terme una de les activitats més ben valorades pels cantaires: els intercanvis. L'Escola de Música fomenta les trobades amb altres agrupacions, fet que possibilita que els joves facin música amb altres directors, que augmentin el repertori, que coneguin altres maneres de treballar... i també els facilita relacionar-se amb altres realitats socials. Segons les edats –normalment a partir dels Rodasons grans– els cantaires tenen l'oportunitat de viatjar fora de Mallorca i conèixer altres cors, viure uns dies amb les famílies d'aquells companys i gaudir de la possibilitat de fer noves amistats. Alhora, reben a casa seva els amics dels altres cors, en unes situacions entranyables i molt enriquidores.

Els cantaires més petits també participen a trobades amb altres agrupacions corals, tot i que no sempre el contacte és amb les famílies. El mes de maig passat, mentre repassàvem la redacció del nostre treball, els **Rodasons** viatjaren, amb els seus professors, fins a Badalona, per participar en la XXXV trobada del Secretariat de Cors Infants de Catalunya (SCIC), i interpretar la cantata *Set dies que van canviar el món*, d'Antoni Ros Marbà i Ramon Solsona. En aquesta ocasió s'allotjaren, tots plegats, en un alberg.

Veiem que, més enllà d'una pràctica educativa concreta, que permet treballar aspectes musicals en un ambient distès i de col·laboració, el cant coral és, també, un element facilitador de relacions personals. Els petits cantaires del Rodasons, amb experiències com la de l'eixida a Badalona, han conviscut amb els companys i els professors en un clima entranyable de proximitat i complicitat, que augmenta els lligams entre tots i que, en una etapa de creixement i formació, esdevé un referent positiu d'amistat.

3.4.2. El cor *Vint & Sing*. Els grans de l'Escola

El cor *Vint & Sing* agrupa, actualment, trenta-tres cantaires. Quan va adoptar aquest nom fou el curs 2010-2011, moment en què comptava amb vint-i-cinc veus, xifra que els va permetre fer el joc de paraules.

Abans de decidir-se pel nom actual, la majoria de cantaires ja formaven part d'una agrupació coral que, a diferència de la resta de les de l'Escola, no tenia nom. El grup dels majors reivindicava la diferència amb els altres cors i no volia seguir la tònica de batejar-se com a Rodasons + un adjectiu. La troballa del nom, segons reconeix la directora, és exclusiva dels joves (Coll, a Cano, 2012).

A banda de la terminologia, la naturalesa del grup difereix, en alguns aspectes, de la resta d'agrupacions del centre: aquests joves són molt conscients de la seva participació i dels avantatges i responsabilitats que els suposa. El cor, per a ells, és tant un punt de trobada amb els amics com el projecte de treball conjunt, amb el qual estan compromesos. La majoria es coneixen des de petits i la complicitat entre ells, i amb els professors, és màxima. Al llarg de la seva trajectòria pels diferents cors de l'Escola han anat assumint reptes, han après a cantar a veus, han experimentat diferents estils i ara, finalment, tenen un cor a veus mixtes, amb veus masculines, fet que els suposa un al·licient afegit i un tret distintiu de la majoria de cors amb què fan intercanvis. A diferència de la resta d'agrupacions corals, alguns dels cantaires de *Vint & Sing* ja no estudien en el centre, i el cor és l'únic lligam que hi mantenen.

Aquest grup reuneix unes condicions que el fan especial: no només té, com hem dit, veus masculines, sinó que és format per cantaires amb una àmplia formació musical i coral, no debades un gran nombre de participants són alumnes del centre des dels quatre anys i han cantat amb tots els grups de l'Escola. A més, la complicitat que proporciona el fet de créixer plegats, el gran nombre d'experiències compartides, la identificació de les trajectòries personals, afegeixen un plus al treball en equip. El centre ha sabut fidelitzar els seus alumnes, i han pogut dreçar un edifici comú, en el qual els joves se senten com a casa. En aquest ambient, poden dedicar els assaigs a fer bona música, sense haver d'entretenir-se gaire a recordar aspectes pràctics, de disciplina o de funcionament.

I aquest grup és el mirall en el qual volen reflectir-se tots els alumnes del centre. Els grans són el model a seguir. I, com que malgrat els més de quatre-cents alumnes, l'Escola és un nucli petit, en el qual tothom es coneix i tothom està lligat per vincles familiars o d'amistat, els grans col·laboren amb els petits, els coneixen i els animen. Aquesta col·laboració es fa molt palesa en els concerts, on els diferents grups ofereixen algunes peces conjuntes, en un clima d'alegria i d'admiració mútua. Els *Vint & Sing* són els grans d'una gran família.

4. ELS CANTAIRE DE *VINT & SING*

4.1. Els cantaires vists pels adults

No hem trobat cap nota discordant entre les opinions dels adults que es relacionen amb els cantaires de *Vint & Sing*: per a ells el cant coral és una font de creixement i una proposta de socialització en un ambient sà. Tot i que no identifiquen en el grup cap element extraordinari que els marqui com a “especials”, els progenitors i els docents reconeixen que és un col·lectiu molt unit, molt engrescat i que gaudeixen del temps que passen en companyia dels amics.

Antònia Coll⁴, directora del cor, té un fill de setze anys que canta en el grup. Com molts dels adults consultats, viu la doble faceta d’estimar la música i de compartir aquest afecte amb els seus fills. Sap, per experiència, que cantar en un grup coral és molt més que treballar per aconseguir un aplaudiment: «Pertànyer a un cor et permet viure la música. Et permet exposar la teva sensibilitat al costat de la dels altres i, tots plegats, posar-la al servei d’un objectiu comú, més noble i elevat: la bellesa. I passa que, si ho vius quan ets jove, si ets conscient d’aquests lligams amb els altres i amb la música mentre t’estàs formant, és molt possible que quedis marcat per a sempre i que ja no et puguis desentendre de la música mai més. Tu i la música... ja no podreu viure l’un sense l’altre... i, possiblement, passi igual amb el grup d’amics amb qui heu experimentat aquestes vivències».

Pere Fiol, director de l’Escola de Música, també té una filla de setze anys que canta en el cor. Com molts dels pares dels joves, ell també ha estat cantaire d’una agrupació coral i coneix la música des de totes les facetes. Per a ell, evidentment, aquest grup és «molt especial, perquè és el nostre». Però, a banda d’aquest orgull fruit de l’estima, objectivament el conjunt de joves de *Vint & Sing* té algun plus que genera simpatia: «Probablement hi ha altres cors que canten millor que el nostre, que fan un repertori més culte, que tenen una tècnica vocal més depurada... però nosaltres no som un centre d’alt rendiment, no cercam l’excel·lència interpretativa: som una escola petita, i amb els objectius molt clars. El cant coral és una estratègia més, una convidada a créixer estimant la música. I, si bé és cert que hi ha grups que canten millor... no sé si en trobaríem gaire que treballassin en un ambient tan positiu». **Antònia Coll** deixa anar la contenció i reconeix que: «És de justícia dir-ho: tenim la sort de poder educar un grup de bones persones. Individualment són al·lots amables i divertits, gent sana, que s’anima ràpidament amb propostes i projectes, per més ambiciosos o esbojarrats que puguin arribar a semblar... Record aquell concert a la fundació Miró, quan varen sorprendre el públic posant-se, tots alhora unes ulleres de sol... I com a grup: basta veure’ls, encomanen alegria!».

A parer de **Paco Forteza**, cap d’estudis de l’Escola de Música i pare d’una altra cantaire, «possiblement la raó de l’èxit –traduït en termes de satisfacció i fidelitat dels cantaires i famílies– rau

⁴ Escrivem el nom real d’Antònia Coll, Pere Fiol i Paco Forteza perquè ocupen un càrrec a l’Escola de Música i, encara que tots tres són pares de cantaires de *Vint & Sing*, parlen del grup en general, no dels seus fills. Evidentment, comptam amb el permís d’aquestes persones. Hem identificat la resta d’informadors amb qui hem parlat amb les inicials, perquè no reuneixen les condicions dels anteriors i perquè parlen dels seus fills.

en dos conceptes molt senzills, però fonamentals: el fet que és un grup petit, homogeni, format per infants que es coneixen des de petits i, d'altra banda, la vocació pedagògica: la directora té clars els objectius del cor i sap que el triomf passa per la motivació, per la implicació personal, però també pel respecte a la persona, sense cercar *solos* que privilegin només una bona veu i *negligeixin* la feina del conjunt». L'excel·lència és l'educació.

La filla major de **LD**, de catorze anys, també canta en el *Vint & Sing*. És una jove reservada, que viu amb molta intensitat l'experiència de cantar amb els altres. «Crec que la nostra filla té molta sort de tenir un grup com aquest: li encanta cantar i s'ho passa molt bé amb els companys. El cor l'ajuda perquè l'ànima a socialitzar-se, però també perquè la posa al seu lloc: ella és molt estudiosa, treu molt bones notes i treballa molt. Està acostumada a estudiar sola, a esforçar-se i a no tenir problemes acadèmics. Al cor no és la que ho fa millor, i em diu que moltes vegades ha de fer *play-back* i escoltar els altres fins que no està ben segura... crec que el fet que s'adoni que a la vida no tot depèn de la seva voluntat és una bona lliçó». LD veu que, per a persones tan tímides com la seva filla, el cor és una oportunitat d'obrir-se i de conèixer altres famílies, altres maneres de viure: «Els intercanvis, al principi, li semblaven un escull insalvable, perquè patia per si no li agradaria el menjar; per si s'enyoraria; per si el cantaire que l'acolliria seria simpàtic... Gràcies a experiències com aquestes, amb el temps, tolera molt millor la improvisació, el fet de no tenir-ho tot controlat. Ara ja frisa que arribi l'estiu, per anar a Torí, a una trobada de cors juvenils».

Per a **Pere Fiol**, «és molt curiós veure com el grup acull els nous cantaires. L'ambient és de total companyonia. Com que és un col·lectiu petit, sembla una família nombrosa. El tracte entre ells és més el de germans que no el de companys de classe».

Hem parlat amb pares de bons estudiants, de joves més mandrosos, de líders molt inquietos i de persones tranquil·les... sembla que el cor és una reproducció, a escala, del món real. Tot i les diferències de caràcter, tots els adults reconeixen, en l'experiència coral i en el cor *Vint & Sing* en particular, la capacitat de compassar els ritmes de tots, el gaudi de la cooperació i la sort de tenir un grup de referència alegre i positiu.

MF, musicòloga, professora de música, excantaire d'un cor i mare d'una cantaire, afirma que, gràcies al cant coral, els joves «veuen traduïda la seva dedicació en un reconeixement, que saben que és proporcional a l'esforç invertit: han de treballar per aconseguir l'aplaudiment». Perquè, a diferència d'altres activitats recreatives, el cant coral és un entreteniment educatiu: «Els joves s'ho passen molt bé, però la cosa no acaba amb la diversió. Els valors que treballa el cor, la solidaritat, l'esforç compartit, el reconeixement de la importància de la contribució individual per a l'avenç col·lectiu... arriben directament als joves, molt més que no els sermons. El fet de saber que, mentre s'ho passen bé, creixen i aprenen, és una vivència única: ells són conscients d'aquest creixement i l'experiència ens serveix d'exemple en altres aspectes de la vida». Amb tot, MF sap que no hi ha receptes màgiques, que tot i ser un grup «simpàtic i sà», *Vint & Sing* no transforma els cantaires: «Cadascú és com és: hi ha joves molt oberts i n'hi ha d'altres d'introvertits; uns són molt bons

estudiants i a d'altres els costa més; uns són més ingenus i algun n'hi deu haver de més mal pensat... No hem de perdre la perspectiva ni caure en fonamentalismes. El cor és, ni més ni menys, una activitat lúdica que reporta uns rèdits educatius; és un aliat més que tenim en el difícil repte d'acompanyar els nostres fills cap a la maduresa».

I, en aquest camí cap a l'etapa adulta, com no pot ser d'altra manera, de vegades, els joves ensopeguen: poden despistar-se amb les notes, amb els horaris, amb les obligacions... Aleshores, l'assistència a les activitats d'esbarjo pot perillar, perquè quan falla l'obligació, qui primer ho pateix és la devoció: «...Si arribàs el moment, una possible "excedència forçosa" li faria molt de mal, perquè enyoraria els companys, però allò que toleraria menys seria el fet de "deixar penjat" el grup. És una sensació molt agradable, com a mare, pensar que la teva filla té consciència de grup: sap que no és protagonista, però sap que és necessària, que ella és tan important que, si no hi fos, es notaria. Això va bé per treballar tant la seva responsabilitat, el compromís adquirit, com la seva autoestima» (MF).

Així, els joves recorren el trajecte en un ambient positiu, que els anima en comptes d'advertir-los; que els ajuda a reflexionar en comptes de recriminar-ne els comportaments poc adequats; que els convida a palesar les evidències a fi de no repetir errors... I si, a més, els possibilita vivències riques i trobades que no aconseguirien per cap altre mitjà, els beneficis del cant augmenten exponencialment.

«Mentre els nins són aquí no són enlloc més», comenta una mare, referint-se a les múltiples possibilitats d'oci a què poden accedir els joves. «Aquí tenen una bona colla i fan feina de profit. El temps que inverteixen en el cor no el dediquen als videojocs o a perdre'l en ves a saber quins altres entreteniments». Heus aquí una visió pragmàtica: el cor és bo per ell mateix i, també, perquè allunya els joves d'altres activitats menys edificants.

En el cant coral, el reconeixement, com el treball, és col·lectiu. El fet de treballar per uns objectius comuns fa que els joves valorin la feina dels companys, que els reconeguin com a iguals i que, alhora, trobin en cadascun dels cantaires el mirall que els permet comprovar que no estan sols. «En plena adolescència, quan tendim a sentir-nos diferents, sovint aïllats del món, tenir un grup de referència amb qui, a més de passar-ho bé, poden parlar i contar-se intimitats, és molt positiu». Són paraules de **BN**, mare de dos cantaires, per a qui el cor reporta als seus fills «la companyia dels iguals, en un ambient no competitiu, que no es traduirà en notes acadèmiques i que, en qualsevol cas, si la feina feta genera conseqüències, seran gràcies a tots i per a tots».

Per als fills d'una altra família, el cor va suposar un punt d'acollida quan es varen traslladar a la ciutat: «Abans vivíem en un poblet de muntanya, amb pocs joves. Si volíem que els nins fessin activitats a Palma, els hi havíem d'acompanyar. No cantaven amb el cor perquè els assaigs acabaven tard i són entre setmana. Ara han trobat en aquest grup unes persones obertes i acollidores, que ràpidament els feren sentir dels seus. A ells els encanten els assaigs... però també els sopars i totes

les iniciatives que genera el cor». El cor proporciona arrels i experiències que, amb el temps, esdevindran records i referents d'una etapa de la seva vida plena d'encontres i sensacions.

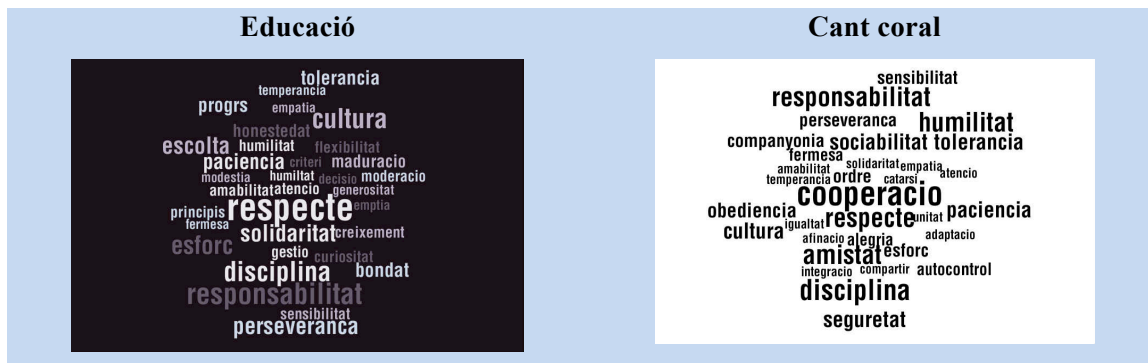
I és que, ultra aspectes didàctics personals i de grup, la pràctica coral reporta uns beneficis que van més enllà de l'aula i l'escenari. **MF** ens regala una reflexió de gran calat, que pensam que s'adiu perfectament amb la filosofia de l'Escola i amb la del creador del Mètode: «Amb experiències com les d'un cor juvenil no només s'eduquen veus. Mentre canten, aquests joves escolten i, d'aquí a dos dies seran adults, uns adults formats en la música, en el respecte als altres. No sabem si seran els intèrprets que mobilitzaran el planeta i a qui tothom voldrà escoltar, però allò que és segur és que un dia o altre, seran públic, un públic exigent, que sabrà valorar la música que els oferiran més enllà de modes i campanyes publicitàries»...

A tall de resum, anotarem els aspectes que hem pogut copsar en les entrevistes i intercanvis d'opinions amb els adults. Advertim que aquestes conclusions no ens revelen res d'extraordinari; parlen, senzillament, d'educació:

- La pràctica coral és una eina excel·lent d'educació en valors, que ajuda els joves a créixer i a tenir un grup que els acompanya en moments importants de la seva vida.
- L'opció de dedicar-se al cant coral fa que els joves deixin de banda alternatives menys edificants.
- Els membres del grup *Vint & Sing* són joves ben valorats pels adults que, quan parlen d'ells, repeteixen adjectius com *engrescats* i *solidaris*.
- Hem constatat que un gran nombre de pares té experiència com a cantaire en un cor i, en qualsevol cas, els progenitors amb què hem parlat són persones preocupades i molt implicades en l'educació dels seus fills. Dissortadament, aquesta tònica pot suposar un tret diferenciador amb altres col·lectius, no tan afortunats com el dels joves de l'estudi.

Finalment, presentam un gràfic. Els núvols de paraules⁵ següents són fruit d'un "experiment" que realitzarem amb una desena de pares i professors. Els demanarem, en primer lloc, que ens fessin una llista amb els conceptes que ells consideren imprescindibles per a l'educació dels seus fills. Havien d'apuntar tantes paraules com volguessin, però els conceptes havien de poder definir-se en un sol mot. Amb aquests mots generarem el núvol de paraules de l'esquerra de la taula. Després els demanarem que procedissin igual, però amb paraules relacionades amb l'experiència coral: què aporta el cor als seus fills/alumnes? El resultat ha quedat palès en el núvol de la dreta:

⁵ El generador de núvols de paraules a què hem pogut accedir no reconeixia els accents gràfics.

Comprovem que els gràfics són molt semblants i que els conceptes de dimensions majors –els més repetits pels enquestats– apareixen a les dues caselles. Refermam la convicció que el cant coral es confirma com un aliat excel·lent dels educadors.

4.2. L'observació

Ja hem apuntat que realitzarem la nostra observació participant a dos assaigs ordinaris i a un taller desenvolupat al llarg de tot un cap de setmana. L'experiència ens va servir per confirmar allò que ja havíem notat en situacions informals, com viatges o activitats lúdiques nascudes en el si del cor però desenvolupades fora del centre educatiu.

Els assaigs ordinaris

En els dos assaigs, el contrast entre els petits moments de relax i la dedicació al treball és molt marcada. Quan és hora de fer feina l'ambient, sempre cordial, no deixa espai per al relaxament. L'actitud de la directora ocupa moltes línies en el nostre quadern: manté sempre un to de veu baix, demana les coses per favor i la seva actitud corporal indica atenció. Sap tallar amb eficàcia les intervencions que poden despistar el grup de l'objectiu de treball. No hi ha explicacions llargues: frases breus, orientacions clares i ràpidament passen a l'acció.

Al seu torn, els joves treballen a consciència, però sempre deixen lloc a una broma, a un comentari graciós. El respecte per la directora és màxim, però no és una obediència servil: els intercanvis d'opinions, les converses, les indicacions... recorden l'afabilitat que podrien marcar les relacions familiars. Les sessions poden arribar a fer-se feixugues: comencen a estudiar una peça nova i cal treballar molt a veus. Mentre la directora treballa amb cada grup, els altres cantaires han d'esperar. Tothom seu, algun dels petits deixa escapar algun badall... S'inicien converses i alguna rialla... que ràpidament tornen a lloc amb un «Per favor, que ja acabam!». Després, el repàs d'un popurrí de *The Beatles* torna a pujar els ànims del grup.

Les arribades –més que no les sortides, que es fan tard i quan els joves estan cansats– són entranyables; els somriures presideixen els encontres; la xerrameca de les nines és interrompuda per algun comentari dels al·lots, que fa riure tothom.

Tot i que el grup és una única entitat, l'observador pot distingir-hi dos nivells de confiança: un grup molt compacte, format pels més grans –que majoritàriament són els que es coneixen des de petits i comparteixen més interessos fora del cor– i la resta, que inclou els cantaires més joves i els que s'hi han incorporat recentment. Entre els més nous se generen converses de dos o tres cantaires, generalment agrupats per sexes i per edats.

Pel que fa a les relacions entre els integrants del primer grup, sembla que no ha passat una setmana des que es varen veure per darrera vegada i és que les xarxes informàtiques fan que estiguin en contacte permanent. Quan es troben, és com si continuassin una conversa interrompuda, només, per l'estona de pati. I probablement és així: *Facebook*, *WhatsApp* i missatges al mòbil els mantenen connectats. Vuit d'ells han muntat un grup de música moderna i aquest és el tema principal de les converses informals dels dos assaigs a què hem assistit: l'adaptació de la lletra de *Lady Madonna* a

una situació que varen viure en el darrer intercanvi amb un cor de Perpinyà suscita molts comentaris i rialles. Els telèfons mòbils permeten mostrar enregistraments de prova. Intenten trobar dates per assajar –les dimensions de la bateria de n'E. fan que sigui mala de moure i això condiciona que els assaigs s'hagin de fer a casa seva; en T. sempre és de viatge: quan no és a esquiar és de sortida amb l'escola; l'horari de na C. al conservatori impedeix que puguin trobar-se els dissabtes dematí...-. També volen sortir a tocar al carrer: Quan? Quines peces han de tocar? On s'han de situar? Què faran amb els diners que recaptaran?... Acaben els assaigs i no ens ha quedat res clar: Quan s'han de trobar per assajar *Lady Madonna*? Com resolen el final? I la bateria de n'E, com la trauran, si han de tocar al carrer?... S'acomoden tan contents com quan s'han trobat, amb un senzill «Bé, en parlam!»... I l'observador, desconcertat, guarda el seu quadern de notes. Quan, una setmana després, la situació sembla que es repeteix, només podem recordar, entre divertits i meravellats, *Tot esperant Godot*⁶.

El taller de gospel

El cap de setmana del 25 i 26 de novembre de 2011 el cor va viure una experiència que va suposar una fita per a tota l'escola. Aquest any els coordinadors del *Jazz Voyeur Mallorca Festival* els havien convidat a participar en el concert de cloenda del cicle, acompanyant el cor del *Late Night Gospel Choir*, un grup de Nova York que en aquests moments és considerat un dels millors del món.

La música coral tradicional –per molt que el repertori inclogui algun popurrí de *The Beatles*– i la música negra tenen molts pocs punts en comú. La invitació era arriscada... i l'acceptació també: *Vint & Sing* té cantaires de dotze anys que no saben què era *gospel*. A fi de preparar el concert –que s'havia de fer al Teatre Principal de Palma!–, la direcció del centre va contactar amb Ramon Escalé, un músic de gran prestigi, director del cor *Barcelona Gospel Messengers*, entre d'altres, i expert en música negra.

L'experiència resulta un èxit clamorós. No només els joves gaudeixen de la descoberta: molts professors i exprofessors del centre volen participar-hi... i algun director de cor de fora de l'Escola també es deixa seduir per la novetat. Entre els cantaires creuen mirades còmplices: «Això és increïble!» –sembla que es diguin-. N'Antònia, la directora, reivindica el seu dret a assistir-hi com a alumna, amb la resta de cantaires. No hi ha lloc per a la vergonya adolescent, en els assaigs amb Ramon Escalé: tothom balla, tothom canta, s'asseu, s'aixeca, es tira a terra... On són, els fills d'aquells entrevistats que ens han dit que són introvertits, reservats, seriosos? Tothom s'ho passa bé. Tothom expressa. Tothom es comunica.

Durant les pauses, volen deixar constància de l'eufòria. Els demanam impressions, paraules que descriguin el seu estat d'ànim: «És increïble!»; «És brutal!»; «*Subidón, subidón!*»; «Força»; «Alegria»; «Bon rotllo»...

⁶ Becket, S. (1952). *En attendant Godot*. Paris: Éditions de Minuit.

El cap de setmana resulta molt i molt positiu per als ànims dels cantaires i dels professors. L'adrenalina que ha suposat el taller funciona com un cohesionador del grup i genera declaracions de fidelitat eterna al cor... Però l'eufòria ha estat tan i tan gran que l'observador només pot mirar i anotar... no hi ha marge per a la participació, en una experiència d'aquestes característiques. Amb tot, ens queden palesos dos aspectes que no volem passar per alt: l'aire de positivitat i l'intercanvi d'energia entre tots els participants. Els joves i els adults gaudeixen igualment de l'experiència i la comenten sense que cap barrera marqui la diferència d'edat ni d'estatus.

El fet que els joves vegin els seus professors ballant i sense prejudicis, gaudint de les mateixes coses que els diverteixen a ells, pot suposar un punt de trobada i un referent en el camí cap a la maduresa: quan seran grans podran continuar passant-s'ho tan bé com ara... *«Els adults no són diferents: són dels nostres i ens fan costat»*.

La reflexió obligada després de viure una experiència com la del taller de Ramon Escalé, i el sentiment que es desprèn amb l'observació dels assaigs és que, si bé és cert que aquests joves són bona gent, i que tenen unes famílies que els donen suport i no dubten a invertir un cap de setmana per acompanyar-los i recollir-los a hores, de vegades, incompatibles amb la migdiada o la sobretaula d'un bon dinar familiar... La sensació, dèiem, és que aquests joves són molt afortunats, perquè tenen la sort de viure situacions úniques, gràcies a les quals se senten valorats, senten que la seva aportació és necessària, veuen que els adults els respecten i s'ho passen bé amb ells.

Acabam l'observació amb la convicció que l'experiència coral fomenta lligams personals, augmenta l'autoestima, possibilita experiències engrescadores i és un instrument educatiu de primer ordre.

4.3. Autoretrat: resultats del qüestionari

32 dels 33 cantaires del cor *Vint & Sing* han respost el nostre qüestionari, fet que apunta a un alt grau de representativitat de les respostes.

La mostra estudiada coincideix amb la totalitat del grup. Advertim que es tracta d'un conjunt petit i l'objectiu que pretenem assolir és aproximar-nos als interessos i pràctiques socials dels cantaires. No volem fer-ne una anàlisi estadística exhaustiva ni un ball de xifres, per això hem tractat les respostes amb una interpretació qualitativa, que ens ha permès conèixer tendències, no nombres. Hem arrodonit resultats i percentatges, a fi de facilitar-ne la lectura i comprensió. I per fer-ho, hem constatat la unitat anterior per a les quantitats amb decimals entre el 0 i el 4, mentre que hem comptat la unitat posterior per a les quantitats amb decimals compresos entre 5 i 9 (per exemple, si un resultat és -3,1- hem consignat com a resposta, 3, mentre que si el resultat ha estat 3,6, hem fet constar 4 com a resposta). D'aquesta manera els resultats globals queden compensats, encara que en alguns casos el total de les respostes pot sumar més del 100%. Amb tot, conservam els qüestionaris emplenats i les graelles de buidatge.

Quant a la interpretació, veurem que en alguns casos podrem apropar-nos a un disseny del perfil del cantaire. Tot i que la naturalesa del nostre estudi feia poc recomanable un tractament analític de les dades i, per això, no hem creuat respostes ni hem anat més enllà de la constatació de majories, en categories d'anàlisi com les dades topogràfiques, hem pogut perfilar el disseny del cantaire-tipus. En d'altres categories, com veurem més endavant, la pluralitat ha estat el resultat més evident.

Quant a la categoria de dades topogràfiques, hem d'advertir que al grup hi ha dues parelles de germans, que comparteixen filiació.

A continuació presentam les dades agrupades per categories d'anàlisi i, a la part final d'aquesta exposició, en valoram els resultats. El punt IV, centrat en les pràctiques socials en el si del cor, és el que requereix major extensió tant en la presentació de resultats com en la interpretació, atès que es tracta de qüestions de caire subjectiu, que conviden a la reflexió.

4.3.1. Dades biogràfiques. Perfil social del cantaire

Indicador 1: Any de naixement i Indicador 2: Sexe

Respostes: 32 (100%)

Presentam en una mateixa taula la informació aportada per l'indicador 1 (any de naixement) i el 2 (sexe).

Quant a l'indicador 1, com que el qüestionari només demanava l'any de naixement i no la data exacta, pot haver-hi alguns mesos de biaix entre l'edat real i la que comptam per a l'estudi. Com que el lliurament de l'instrument emplenat fou el mes de gener de 2012, hem comptat els anys que havien fet al llarg de 2011.

D'acord amb aquesta circumstància, l'edat i el sexe dels informants es distribueix de la manera següent:

Any de naixement	Edat (a 31.12.2011)	Nombre de cantaires	Al·lots 11 (33%)	Al·lotes 21 (67%)
1994	17 anys	1 (3%)	1 (3%)	-
1995	16 anys	4 (13%)	1 (3%)	3 (9%)
1996	15 anys	7 (22%)	2 (6%)	5 (16%)
1997	14 anys	7 (22%)	-	7 (22%)
1998	13 anys	6 (19%)	4 (13%)	2 (6%)
1999	12 anys	6 (19%)	3 (9%)	3 (9%)
2000	11 anys	1 (3%)	-	1 (3%)

Indicador 3: Municipi de residència

Nombre de respostes: 31 (97%) / NC: 1 (3%)

Segons les respostes, 23 cantaires (72%) viuen a Palma; 3 a municipis veïns (9%) i només 5 (16%) viuen a més de vint kilòmetres de la capital.

Indicador 4: Centre d'estudis

Nombre de respostes: 32 (100%)

A l'hora d'interpretar aquesta informació hem tengut en compte dos ítems:

- El municipi del centre d'estudis
- La naturalesa del centre d'estudis: si és de titularitat pública, privada, o bé es tracta de centres privats concertats amb l'administració.

a) Municipi

- 27 cantaires (84%) assisteixen a centres d'estudis ubicats a Palma i 5 cantaires (16%) ho fan a altres municipis.

b) Naturalesa

- Els 5 informants (16%) que estudien fora de Palma, ho fan Instituts.
- La naturalesa dels centres dels 27 informants que estudien a Palma queda distribuïda de la manera següent: 15 (47%) estudien a centres públics; 11 (34%), a un centre concertat i 1 (3%) ho fa a un col·legi privat, sense concert.

Indicador 5: Nivell d'estudis

Nombre de respostes: 32

Els 32 cantaires cursen els estudis d'acord amb els nivells següents:

Curs	6è EP	1r ESO	2n ESO	3r ESO	4t ESO	1r Batx.	2n Batx.
Cantaires	1 (3%)	6 (19%)	6 (19%)	8 (25%)	6 (19%)	4 (13%)	1 (3%)

La immensa majoria dels cantaires (82%) estudia ESO. Si creuem la informació de l'indicador 3, any de naixement, i la de l'indicador 5, nivell d'estudis, veim que únicament una persona no segueix els estudis que li corresponen per edat.

Indicador 6: Nombre de germans

Nombre de respostes: 32 (100%)

Dels 32 cantaires que han participat en l'estudi, 26 tenen germans (81%) i 6 no en tenen (19%).

Dels 26 que sí que en tenen: 17 cantaires (53% del total) tenen un germà; 7 (21%) tenen dos germans i 2 cantaires tenen (6%) en tenen 3.

Indicador 7.- Lloc que ocupa el cantaire entre els germans

Nombre de respostes: 25 / NC: 1

Dels vint-i-sis cantaires que tenen almenys un germà:

- 13 (50%) són els majors de casa seva;
- 7 (27%) ocupen el segon lloc. D'aquests, 5 són els petits i 2, els d'enmig.
- 4 (15%) són els tercers. D'aquests, 4 són els petits i 1 té un germà menor.
- 1 (3,8%) és el quart i darrer.

Indicador 8.- Profesió del pare

Nombre de respostes: 30 (94%) / NC: 2 (6%)

Els pares de 10 dels cantaires (31%) tenen una professió relacionada amb la música, amb la docència, o amb els dos àmbits alhora. La resta d'informació que ens facilita aquest indicador no ens sembla rellevant per a l'estudi.

Indicador 9.- Profesió de la mare

Nombre de respostes: 31 (97%) / NC: 1 (1%)

Les mares d'11 dels cantaires (34 %) tenen una professió relacionada amb la música, amb la docència o amb ambdós àmbits alhora. La resta de la informació que ens facilita aquest indicador no ens sembla rellevant per a l'estudi.

Si creuem les dades que ens faciliten els dos indicadors anteriors, veim que, en 4 casos (13%) coincideix que les professions del pare i la mare estan relacionades amb la música i/o la docència. Així, 17 cantaires (10 pares + 11 mares - 4 coincidències) (53%) tenen una professió relacionada amb la música i/o amb la docència.

Indicador 10.- Llengua familiar

Nombre de respostes: 32

Català	Català i castellà	català i anglès	alemany
24 (75%)	6 (19%)	1 (3%)	1 (3%)

Veim que 31 dels 32 cantaires (97%) tenen el català com a llengua familiar i en 24 casos (75%) ho és de manera exclusiva.

4.3.2. Dades musicals. Perfil melòdic del cantaire**Indicador 11: Any d'inici dels estudis de música a l'Escola Ireneu Segarra**

Nombre de respostes: 31 (97%) / NC: 1 (1%)

Edat	4 a	5 a	6 a	7 a	8 a	9 a	10 a	11 a	13 a	15a
Cantaires	5 (13%)	7 (22%)	8 (25%)	2 (7%)	3 (9%)	1 (3%)	1 (3%)	1 (3%)	2 (3%)	1 (3%)

Un 60% dels cantaires del cor *Vint & Sing* (20) començaren els estudis musicals a Ireneu Segarra abans de set anys.

Indicador 12: Instrument/s que toca

Nombre de respostes: 32 (100%)

Tret d'una persona, tots els cantaires toquen, com a mínim, un instrument.

a) Si atenem al **nombre** d'instruments que toquen, veim que:

- 24 cantaires (75%) toquen un instrument; 4 (13%) en toquen dos; 2 (7%) en toquen tres i 1 cantaire (3%) toca quatre instruments

b) Quant a l'instrument que estudien, veim que:

- 14 cantaires (44%) toquen el piano; 10 (31%), la guitarra; 3 (9%), la flauta travessera; 2 cantaires (7%) el tamborino i el flabiol i, pel que fa als instruments clarinet, violoncel, saxòfon i xeremia, cadascun compta amb un intèrpret dins el cor, fet que suposa el 3% dels cantaires.

Dels set cantaires que toquen més d'un instrument: 5 (16%) toquen el piano, i 5 (16%) toquen la guitarra.

A més, i a tall d'anècdota, comentarem que els tres cantaires (9% del grup) que toquen instruments de música tradicional (xeremia o tamborino i flabiol) no ho fan en exclusiva, sinó que els combinen amb l'estudi, d'almenys, un altre instrument clàssic. L'oferta de música tradicional és relativament recent al centre i, potser per això, i perquè sol atreure intèrprets adults, coincideix que els tres tocadors d'aquests instruments pertanyin al grup dels cantaires més majors, que ja han iniciat l'estudi d'algun altre instrument.

Indicadors 13 i 14: Nivells d'estudis actuals de llenguatge musical i d'instrument

Hem fet coincidir el comentari de la informació d'aquests dos indicadors perquè, després d'haver-ne comprovat els resultats, consideram que allò que resulta rellevant en aquest punt és el mètode d'ensenyament del centre i no la revelació individual dels cantaires. Molts dels informants ens han dit que no saben quin nivell d'estudis cursen; d'altres, ens han aportat una informació que, com que coneixem el centre i molts dels cantaires, sabem que era errònia; alguns altres han optat per no contestar...

Interpretem aquest fet com una característica de la identitat del centre: l'Escola, a diferència d'altres institucions, no cerca formar titulats, sinó oferir una educació musical, acompanyar els alumnes en el seu recorregut formatiu. Per això, i sobretot quan ja han superat els primers anys, que són els més regulats, com que les classes d'instruments són individuals, cadascú avança al seu ritme. L'ensenyament esdevé, sovint, un itinerari poc convencional, que ve marcat per la persona i per la música abans que per la normativa.

És per aquest motiu que la informació aportada pels cantaires no pot ser interpretada amb percentatges.

Indicador 15: any d'entrada en el *Vint & Sing*

Hem d'apuntar un altre biaix en la finesa de l'instrument. Tot i que el cor ja té anys d'existència, el nom *Vint & Sing* data del curs passat (2010-2011). Tret dels quatre cantaires (13%) que no han contestat a aquesta qüestió, i dels quatre que hi han ingressat aquest curs 2011-2012 (13%), la resta del grup (24 cantaires, 75%) responen que hi canten "Des del principi", sense que puguem saber si és des de la creació del cor, o des que li posaren aquest nom.

En qualsevol cas, veim que un 75% dels informadors té, almenys, un any d'antiguitat com a cantaire del *Vint & Sing*.

4.3.3.- Altres interessos i aficions. El lleure del cantaire

Indicador 16: Pràctica d'altres aficions, a banda del cant coral

Respostes: 32 (100%)

- 30 cantaires (94%) han respost que practiquen una altra afició i 2 (6%) han contestat que no.

Val a dir que la gamma de respostes ha estat molt variada i que la majoria de cantaires realitzen més d'una activitat.

Dels 30 cantaires que han respost que practicaven, almenys, una altra afició:

- 21 (66%) practiquen, almenys, un esport.
- 9 (28%) realitzen alguna activitat artística.
- 14 (44%) apunten a activitats de naturalesa diferent als esports i a les artístiques.

De la informació aportada per aquest indicador no podem identificar cap tendència que singularitzi aquests joves de la majoria de la població d'aquesta franja d'edat: són persones actives, que tenen interessos variats, que abracen des de l'esport fins a l'estudi d'idiomes.

Indicador 17: Gust per la lectura. Nombre aproximat de llibres que llegeixen cada any

Nombre de respostes: 32 (100%)

- 30 cantaires han respost que els agrada llegir (95%), i 2 han respost que no (6%)

Quant al nombre aproximat de llibres que llegeixen cada any,

- Menys de tres: 1 resposta (3%). *És un dels dos informants que han dit que no els agrada llegir*
- Entre tres i sis: 10 cantaires (31%)
- Entre sis i dotze: 10 cantaires (31%)
- Més de dotze: 10 cantaires (31%)

Aquest indicador ens ha ofert una informació molt valuosa per al nostre estudi i anticipam que ens sembla paradigmàtica del global: els cantaires del cor *Vint & Sing* formen un grup heterogeni, amb interessos diversos i no responen a un perfil cultural únic.

Indicador 18: Gust pel cinema. Nombre aproximat de vegades que hi van cada mes

Respostes: 32 (100%).

El 100% han respost que els agrada el cinema. Quant al nombre de vegades que hi van en un mes: 24 (75%) hi van menys de dues vegades; 7 (22%) hi van més de dues vegades i 1 (3%) no contesta.

Indicador 19: Gust per la música moderna

Els 32 informants (100%) han respost que els agrada la música moderna. Quant als citats com a grups preferits, n'hi ha hagut 73 de diferents, molts dels quals han estat repetits diverses vegades. Aquest indicador ha mostrat una gran varietat de respostes (hi ha hagut 39 citacions úniques). Quant als noms més citats, són els grups actuals que fan música en català:

- *Antònia Font*: citat per 17 cantaires (53%); *Manel*: citat per 13 (41%); *Els amics de les arts*: 7 (22%) o *La Gossa sorda*: 5 (16%)

En el graó dels grups/cantaires citats dues vegades, apareixen noms com *Nirvana*, *Queen* o *AC/DC*, intèrprets que no són actuals i que, aparentment, fan música per a un públic adult. Ens aventuram a interpretar que la citació repetida de grups de música tan allunyats de l'àmbit d'un cor juvenil ens fa apuntar la nostra pròpia hipòtesi: aquests joves esmenten la música que agrada als seus pares, música que, probablement, escolten junts.

En el conjunt de 39 grups o cantaires citats una sola vegada, la varietat és amplíssima, des de *Maldita Nerea* a *Justin Bieber*. Aquí també hi ha moltes referències a la música que hem denominat "dels pares": *Bob Marley*, *Bon Jovi*, *Bruce Springsteen* o *Guns'n'roses*. El fet que no sigui una única persona la que ha citat tots aquests grups ens convida a reafirmar-nos en la creença que deu ser habitual que pares i fills escoltin música plegats.

Quant a la interpretació dels gustos musicals, podem concloure el fet de cantar en un cor sembla que no condiciona el tipus de música que escolten els joves.

Indicador 20: Gust per les noves tecnologies

Respostes: 32 (97%) / NC: 1 (3%)

L'indicador pretenia conèixer la freqüència amb què usen aparells electrònics. La gran varietat en les respostes no ens permet dissenyar una tendència clara en les preferències dels joves. Tot i que la immensa majoria manifesta que li agraden els aparells electrònics, i que n'usen habitualment, pensem que no es decanten per cap d'especial ni manifesten tendències extremes.

En conclusió, podem afirmar que el fet de cantar en el cor no influeix en els cantaires en la seva relació amb les noves tecnologies.

Indicador 21: Domini de les noves tecnologies

En aquest cas intentàvem esbrinar la perícia en l'ús de l'electrònica.

Respostes: 31 (97%) / NC: 1 (3%)

26 cantaires (81%) consideren que dominen les noves tecnologies -5 (16%) se'n consideren experts i 21 (66%), en tenen un domini notable-, mentre que 4 (13%) en fan servir però no hi s'hi senten gaire atrets i un de sol (3%) confessa que el seu domini és escàs.

Una vegada més topam amb una resposta heterogènia, que no singularitza el grup pel fet de cantar en un cor.

Indicador 22: Relacions socials. Sortides

Respostes: 32 (100%)

Per interpretar la informació aportada per aquesta pregunta, hem distribuït els responents en dos grups: d'una banda, els que tenen entre onze i catorze anys (20 cantaires, 63%) i, de l'altra, els que en tenen entre quinze i desset (12 cantaires, 38%). Pensam que la diferència d'edat en aquest cas pot ser significatiu.

Les opcions de resposta que els oferíem eren tres:

- Menys de dues vegades cada mes
- Freqüentment
- Cada cap de setmana

a) Entre onze i catorze anys

Dels 20 cantaires que es troben en aquesta franja, 16 (50% del total del cor i 80% del grup d'aquesta edat) diuen que surten habitualment i 4 (13% del total i 20% del grup d'edat) no ho fan.

7 cantaires (22% del cor i 35% del grup d'edat) diuen que surten menys de dues vegades cada mes; 5 (16% del cor i 25% del grup d'edat) surten "freqüentment", sense especificar aquesta freqüència, i 4 (13% del total i 20% del grup d'edat) diuen que surten cada cap de setmana.

b) Entre quinze i desset anys

Dotze cantaires es troben en aquesta franja d'edat. Onze (34% del total i 92% del grup d'edat) diuen que surten habitualment i un de sol (3% del total del cor i 8% del grup d'edat) diu que no ho fa.

Dels que diuen que surten habitualment:

8 (25% del total i 66% del grup d'edat) ho fan freqüentment; 3 (9% del total i 25% del grup d'edat) surten cada cap de setmana i no n'hi ha cap que digui que surt menys de dues vegades cada mes.

Tot i que són paleses les diferències entre els dos grups, les interpretam com a lògiques, a causa de l'edat. Entenem que, amb tot, la informació d'aquest indicador no se'ns revela com a excepcional ni apunta a cap tendència extraordinària. En conclusió,ensem que el fet de cantar en el cor no fa que els joves segueixin unes pautes de comportament social destacables.

Indicador 23: Relacions socials. Amb qui es relaciona

Respostes: 32 cantaires (100%) indicaren 72 respostes diferents, fet que apunta a l'heterogeneïtat també en l'origen de les seves relacions. Les freqüències de les respostes han estat:

- Tots els cantaires (32 -100%-) surten amb companys de l'institut o l'escola.
- 14 (44%) surten amb companys d'altres activitats que practiquen habitualment.
- 10 (31%) surten amb companys de l'escola de música i altres 10 (31%), amb veïns o familiars.
- 6 (19%) surten amb persones d'altres procedències, no especificades.

Tot i que els cantaires es relacionen entre ells i comparteixen experiències fora del cor, el grup és, només, un dels focus facilitadors de relacions socials. L'àmbit en el qual se generen la major part de les relacions socials és el centre escolar. En qualsevol cas, el fet de cantar en el cor no "obliga" a mantenir relacions socials amb els companys més que qualsevol altra activitat que els cantaires realitzen de forma habitual.

Indicador 24: Relacions socials. Tipus d'esbarjo

Respostes: 31 (97%) / NC: 1 (3%).

Les opcions de lleure apuntades pels cantaires, de major a menor freqüència de resposta, són:

- Quedar a casa d'algun membre del grup d'amics: 24 persones (75%)
- Anar al cinema: 21 persones (66%)
- Altres: 16 persones (50%)
- Anar de compres: 10 persones (31%)
- Anar a una discoteca: 1 (3%)

El fet que 31 persones apuntin 72 possibilitats de relacionar-se, pensam que és indicador d'un ventall d'interessos ampli, que no marca cap tendència clara en el grup.

4.3.4.- El cor com a punt de trobada. L'harmonia del cantaire

Indicador 25: Per què canta en el cor *Vint & Sing*?

Tots els cantaires (32, 100%) han respost a aquesta pregunta. Els demanàvem que apuntassin dos motius pels quals canten en el cor. La majoria de cantaires apunten dues raons: **l'afecte a la música i la voluntat de fer-hi amistats**. En tots els casos (100%) es reconeix l'estima a la música i, en les situacions amb què aquesta circumstància coincideix amb la voluntat de fer amics, sempre la prioritat és per a la música.

A més d'aquest fet, hem destacat algunes respostes per la intensitat de les emocions que manifesten:

- ... *hi estic molt a gust*
- ... *quan em proposaren que m'hi apuntàs no m'ho vaig pensar dues vegades...*
- ... *és un plaer fer música amb gent amb qui et dus bé*
- ... *m'agrada molt venir-hi i compartir aquest plaer amb els companys...*
- ... *l'ambient que s'hi produeix fa ganes d'estar-hi i cantar*
- ... *m'encanta cantar...*

A banda d'aquesta intensitat, hem pogut llegir que les paraules d'alguns joves apunten a uns possibles valors "terapèutics" a l'experiència:

- ... *també hi vaig perquè hi tenc bons amics, que em fan sentir bé i alegre*
- ... *ara ja he acabat els estudis de música, però no vull deixar el cor perquè és l'única activitat que faig entre setmana i m'ajuda a desconnectar de la rutina dels estudis, tant cantant com parlant amb els companys.*
- ...*em dóna confiança*

Podem concloure que, en tots els casos, cantar al cor és una activitat plaent i voluntària, que reuneix persones a qui agrada la música i els agrada compartir-la.

Indicador 26: Què creu el cantaire que li aporta el fet de cantar en un cor?

També en aquesta ocasió els demanàvem dues respostes. Gairebé tots apunten l'aprenentatge de la música i l'amistat i companyonia. En aquest cas, però i curiosament, **les relacions passen davant la música**: si el motiu que els va empènyer a entrar en el cor fou l'estima a la música, allò que valoren en primer lloc com a benefici de l'experiència, és l'amistat.

Algunes de les respostes són molt entranyables i algunes altres, fins i tot, poètiques.

- *És una experiència preciosa que no canviaria per res del món.*
- *M'aporta la felicitat de poder cantar amb els meus amics.*
- *Les relacions amb els companys i el fet d'haver de fer pinya perquè la música, allò que ens uneix, faci gaudir també a aquells que ens escolten, m'ajuda a créixer i em fa feliç.*

En qualsevol cas, el conjunt evidencia una consciència de l'aprenentatge que els reporta i, també, de passar-s'ho bé.

- *Hi aprenc tècnica vocal i a cantar com toca.*
- *Moltíssimes coses però, sobretot, aprenc a convidaure en un grup i em form com a persona.*
- *Molta música.*
- *Felicitat i diversió.*

D'altra banda, continuen conscients de l'efecte "terapèutic":

- ***M'ajuda a tranquil·litzar-me. Quan cant amb el cor, deix tots els problemes a un costat i em concentr en la música.***
- *Hi tenc molts d'amics i els puc contar què em passa fora del cor.*

Fins i tot, en alguna ocasió, els joves són conscients que, en un cor, el col·lectiu passa davant les individualitats i que el tot és quelcom més que la suma de les parts.

- *L'emoció de cantar i poder fer música **amb la meua veu i la dels companys.***
- *(...) aprenc a cantar acompanyat i a combinar-me amb més veus, **sense que es reconegui cap veu individual.***

Indicador 27: Quines activitats relacionades amb el cor són les que agraden més al cantaire?

Tots els informants (32, 100%) han respost a aquesta qüestió. Les respostes són variades, però totes apunten a experiències plaents. Per a uns, els concerts són l'activitat preferida, per a d'altres, els viatges... Sigui com sigui, traspuja una consciència de la necessitat de fer feina per aconseguir uns bons resultats:

- *... els viatges i els assaigs, perquè sense ells no hi hauria els bons resultats dels concerts.*
- *... els concerts, perquè és on es veu recompensat el nostre esforç.*
- *... els concerts són el fruit de tota la feina.*

Saben que el cor els ofereix estones divertides, però que és necessari treballar i, quan cal, posar-se seriosos:

- *... els viatges i els assaigs són seriosos, però ens permeten fer la nostra afició preferida i mostrar-la al món.*

Hi ha cantaires que són veritables entusiastes i gaudeixen igualment de totes les activitats que suposa pertànyer al grup:

- ***M'agrada tot i més! Assaigs, concerts, relacions socials, viatges...***
- ***Tot m'encanta i ho faig de molt bon grat.***

Com a detall curiós, que ens ha fet reflexionar força, hem vist que tots els cantaires se senten a gust amb les activitats però, paradoxalment, allò que a alguns els sembla divertit, a d'altres els suposa una responsabilitat. Aquesta diferència d'intensitats o de fruits que cada cantaire extreu de la seva experiència ens ha recordat un episodi d'un heroi literari juvenil, Harry Potter⁷. El protagonista de les aventures de JK Rowling troba un mirall que reflecteix no la realitat, sinó els desigs de qui el mira: Harry Potter hi veu els seus pares, mentre que el seu amic Ron es veu a ell mateix que guanya un torneig de *quiddich*... De manera similar al mirall literari, el cor reporta a cada cantaire allò que desitja: un jove diu que “*els assaigs i els concerts són seriosos, però m'agraden*”, mentre que un altre afirma que: “*m'agraden els assaigs perquè riem molt*”; un altre diu que “*el dia a dia no el canviaria per res del món*” i un altre, en una síntesi molt madura, afirma: “*M'agrada tot per igual. Els assaigs i les relacions socials són la rutina de cada setmana, mentre que els concerts són la meta i els viatges, un extra*”.

Amb tot, vint persones (63%) afirmen que els agrada tot, de l'experiència coral i la resta, encara que no ho diguin amb l'adverbi, també se senten a gust amb el conjunt d'activitats: “*Els assaigs, les relacions i els viatges. Els concerts, l'adrenalina, el fet d'exposar la nostra feina també m'emocionen*”.

Indicador 28: Quines activitats relacionades amb el cor suposen un major esforç al cantaire?

Tots els cantaires han respost a aquesta pregunta i, curiosament, allò que és el revers de l'anterior, ens reporta resultats molt similars: les activitats que els suposen un esforç major –els assaigs– són, amb molta freqüència, molt ben valorades com a fons de diversió i de gaudi.

Tot i que hi ha cantaires que, sense embuts, afirmen que allò que els suposa un major sacrifici és “*la disciplina*” o “*els assaigs, perquè em cans molt, sobretot quan hem d'estar drets*”, la majoria de problemes relacionats amb els assaigs provenen de:

a) La dificultat de compatibilitzar l'horari escolar amb el del cant coral, o bé, i per als cantaires que viuen fora de Palma, pel temps que han d'invertir en el desplaçament:

- *Els assaigs, perquè he de baixar d'Alaró i m'ocupa tot l'horabaixa.*
- *Els assaigs, perquè he de compaginar l'horari amb la feina de l'institut.*
- *Ho faig tot de gust, però de vegades és un esforç voler combinar els assaigs amb altres activitats o les rutines.*

b) La dificultat tècnica derivada de la pràctica coral “de majors”; el fet de cantar a veus diferents i d'interpretar la partitura per a alguns, encara és font de conflictes:

- *Els assaigs, perquè encara em costa no fer-me un embolic amb les veus.*
- *Els assaigs de lectura, que vol dir que hi ha repertori nou.*

⁷ Rowling, JK. (2001). *Harry Potter i el calze de foc*. Barcelona: Empúries.

Alguna cantaire ens dibuixa un somriure quan peca de sincera i afirma que allò que li suposa un esforç major és “... *estar callada, i més quan aprenem una peça nova, que ens fa llegir la partitura i no ens podem distreure*”.

Al seu torn, una altra companya també se sincera i és conscient que, al cor, també, aprèn a tenir paciència: “*En els assaigs, quan ens ensenyen una cançó corda per corda, ens toca esperar i escoltar la mateixa cançó moltes vegades*”. Aquesta mateixa cantaire reconeix un dels seus punts febles: “*Als concerts em pos nerviosa i em costa concentrar-me*”.

A la vista d'aquests testimonis podríem concloure que l'experiència coral ajuda els joves a conèixer-se. I, a més, aprenen a prioritzar. Un jove diu que un dels aspectes que li suposen un esforç major de la pràctica coral és “*Els assaigs extra, que no tenim prevists: aleshores he de deixar altres activitats*”.

Amb tot, els joves són conscients tant dels beneficis com de l'esforç que els suposa la seva experiència en el cor: el fet de fer amics i millorar els coneixements musicals no és gratuït... i el rendiment que obtenen de l'esforç invertit transcendeix l'aspecte musical. Conclourem l'anàlisi d'aquest indicador amb l'opinió de dos cantaires, que, pensam, resumeixen molt bé el binnomi esforç-recompensa:

- *Entre els companys i la directora ens ho passam tan bé que tot és agradable. Només quan han acabat alguns assaigs especialment durs, ens adonam de la feina que hem fet. Mentre la feim, no en som conscient.*
- *Em costa començar a estudiar cançons noves. Quan surten ens suposen una gran satisfacció, personal i de grup.*

Indicador 29: Li agradaria, al cantaire, en un futur, dedicar-se a la música?

31 cantaires (97%) han respost a aquesta pregunta i, d'aquests:

- 11 (34%) afirmen que sí, sense més explicacions, o sense cap dubte.
- 2 (6%) responen que no, sense explicacions.

Els 18 cantaires restants (56%) afirmen que, o bé no ho havien pensat mai, o bé que els agradaria mantenir l'afició, però no com a activitat professional.

Ens sembla remarcable l'opinió d'un dels informants, que confessa que: “*No, però si algun dia tengués fills, voldria que sabessin el que és*”. Algun altre ens demostra molt de sentit comú, que toca de peus a terra: “*És un somni, però és molt complicat i crec que no és al meu abast*”.

Amb tot, la conclusió d'aquest indicador és que els joves, tot i que gaudeixen amb la seva afició i voldrien seguir conreant-la de majors, no la conceben com una alternativa professional, sinó com a font de gaudi personal.

Indicador 30: Li agradaria, al cantaire, en un futur, seguir cantant en un cor?

Aquesta qüestió, resposta per la totalitat de cantaires, és una de les que dona resultats més contundents de tot el qüestionari:

- Una sola persona (3%) diu que no, sense cap explicació.
- Una altra (3%) diu que *“No estaria malament, però tampoc no és el que cerc”*
- Una altra (3%) afirma que *“No m’ho he plantejat, però si és aquest mateix cor, no hi tendria cap problema”*.

La resta de cantaires, 29 (91%) no dubten a respondre que “Sí”, que els agradaria cantar en un cor quan fossin majors.

La fidelitat als orígens, a més de simpàtica i ingènua, és ben evident:

- *Sí, i m’encantaria que fos el Vint & Sing, però això és molt complicat. Almenys esper que hi hagi bones relacions.*
- *Sí, al Vint & Sing.*
- *Sí, i si no vaig a estudiar a fora, m’agradaria que fos aquest.*
- *Sí, m’agradaria molt i, a més, fer-ho en aquest mateix cor i amb aquesta directora.*

Indicador 31: Quins dos requisits són imprescindibles per a un cantaire?

31 cantaires (97%) han respost a aquesta pregunta i, entre tots, han elaborat allò que podria esdevenir un llibre de consells per a aquells que es plantegen entrar en un cor:

- Vint persones (63%) dels informants, inclouen explícitament en les seves respostes les paraules “música”, “cantar” o “veu”.
- Quinze persones (47%) empren, en les seves respostes, substantius abstractes, com “disciplina”, “compromís”, “constància”, “dedicació”, “treball”, “capacitat”, i d’altres com “il·lusió”, “ganes” o “passió”.
- Només tres persones (9%) parlen explícitament dels altres, de la feina en equip. Això no obstant, hi ha un bon nombre de respostes que, tot i que no ho fan explícit, al·ludeixen al conjunt de l’experiència coral: *“ganes i dedicació”*; *“ganes i passió”*; *“voler passar-s’ho bé i saber fer feina”*; *“tenir-ne ganes i estar motivat”*...

Ens sembla molt eloqüent l’opinió de dos dels cantaires que, en aquesta mena de llibre de recomanacions, aposten, com a garantia d’èxit de l’empresa, el fet que sigui una activitat voluntària del cantaire, no imposada per ningú:

- *Que s’ho passi bé cantant i que no ho faci per obligació, sinó per voluntat pròpia.*
- *Que canti perquè ho vol fer i que s’esforci per fer tot allò que se li demani.*

Finalment, i arribats a aquest punt de l'anàlisi ja no ens sorprenen però, una vegada més, les respostes a aquesta pregunta ens confirmen allò que ja intuïm fa temps:

- Els joves cantaires s'ho passen bé amb l'experiència coral.
- Estimen la música i els companys.
- Són conscients dels beneficis que els reporta i, també, de l'esforç que hi han d'invertir.

Indicador 32: Quines dues coses positives destaca, el cantaire, de la seva experiència en el cor *Vint & Sing*?

El 100% de cantaires ha respost a aquesta qüestió i tots, en les seves respostes, inclouen els amics o les relacions. Si, com vèiem en la pregunta 25, el motiu principal que els va empènyer a cantar en el cor fou la música, valoren l'amistat com el benefici major que els reporta aquesta experiència.

Evidentment, la música i tots els altres aspectes que han aparegut al llarg del qüestionari, tornen a fer-se palesos en aquesta darrera pregunta oberta: un cantaire repeteix que el cant l'ajuda a “*aprendre a concentrar-me més i gaudir de la música*”; d'altres –més de la meitat– parlen obertament de diversió. Alguns volen esmentar episodis concrets de l'experiència:

- *Els resultats als concerts i tenir l'oportunitat de cantar al Teatre Principal.*
- *Els intercanvis i el concert al Teatre Principal.*
- *Em va agradar molt el taller del cap de setmana amb en Ramon Escalé i el concert de Nadal.*
- *Les amistats i el concert del Teatre Principal.*
- *Hem cantat un nou estil de música: Gospel.*
- *La gent i tastar tantes coses noves, com el Gospel.*

D'altres cantaires, espontanis, no dubten a escriure de manera ben planera els seus sentiments:

- *M'agrada la gent i allò que cantam.*
- *Les rialles i lo guapes que són les cançons.*
- *Sobretot m'ho pas divertit.*
- *Els companys, la música i les estones de riure.*

Concloem que els cantaires, tot i que són conscients de la responsabilitat i de l'esforç, valoren la seva experiència com a positiva i, en el balanç de beneficis que els reporta el cor, les amistats i relacions socials ocupen el primer lloc.

Indicador 33: Els conceptes clau

El darrer indicador de la categoria i del qüestionari deia: “Tenint en compte la teva experiència, marca la relació que tenen aquests conceptes amb el fet de cantar en un cor” i els oferíem, en una taula de doble entrada, a un costat, una llista de dotze conceptes, i a l’altre, quatre possibilitats: molta relació – normal – poca relació i gens de relació.

Pensam que mostrar la taula de valoració, amb el nombre de respostes, resultarà molt més entenedor que no comentar-ne els resultats sense aquest suport gràfic:

Concepte	Relació			
	Molta	Normal	Poca	Gens
Disciplina	9	22		
Amistat	18	11		
Compromís	23	6	2	
Fama		9	14	5
Respecte	24	5	1	1
Complicitat	18	11	3	
Sacrifici	6	15	6	3
Solidaritat	15	14	2	
Diversió	24	5	1	
Aplaudiment	12	12	5	1
Aprenentatge	22	9		
Reconeixement	12	10	6	

D’entrada comprovam que les columnes de “Molta” i “Normal” tenen moltes més respostes que no les de “Poca” i “Gens”.

Quant a les respostes més votades, veiem que els conceptes “Diversió” i “Respecte” són els que, a parer dels cantaires, tenen major relació amb el fet de cantar en un cor. A aquests dos conceptes els segueixen, en primer lloc, “Compromís” i després, “Aprenentatge” i “Amistat”.

Entre els conceptes votats per menys cantaires que consideren que tenen molta relació amb el cant coral, apareixen “Sacrifici” i “Disciplina”.

Ens resulta curiós comprovar que l’únic valor que no ha rebut cap vot en la columna de *Molta relació* és “Fama” i, per contra, ha estat el més votat a la columna de *Gens de relació*.

Entenem que els joves del *Vint & Sing* canten per diversió, tot i que saben que cantar els implica un esforç, els compromet.

4.3.5. Valoració del qüestionari

Pel que fa a les dades obtingudes a la categoria d'anàlisi I.- *Dades biogràfiques*, consideram que la informació ens resulta significativa i vàlida per al nostre objectiu d'aproximar-nos als interessos i pràctiques socials dels cantaires. Si bé és cert que de conèixer la informació topogràfica no podem passar a conèixer les aspiracions socials d'aquests joves, podem dissenyar un perfil del cantaire-tipus, que ens ha ajudat a contextualitzar la seva pràctica musical i social. Hem pogut comprovar que alguns dels indicadors no suposen cap tendència majoritària de les famílies d'aquests joves (la professió dels pares, la naturalesa del centre d'estudis o l'ordre que ocupen entre els germans) i d'altres, com són el municipi de residència o la llengua de relació familiar, marquen tendències molt accentuades.

Així, doncs, el perfil del cantaire-tipus insinuaria:

Una al·lota, d'entre catorze i quinze anys, que viu a Palma, estudia 3r d'ESO a un Institut d'Educació Secundària i segueix el nivell d'estudis que correspon a la seva edat. Té, com a mínim, un germà i no és significatiu el lloc que ocupa en l'ordre de fills de la família. O bé son pare o bé sa mare es dedica a la docència, a la música o a ambdós móns alhora i la llengua de relació familiar és el català.

Pel que fa a les dades obtingudes a la categoria d'anàlisi II.- *Dades musicals*, ja hem apuntat, en els comentaris parcials, un enfocament erroni que, això no obstant, ens ha ofert informació rellevant. Tot i que no hem pogut augmentar gaire la definició del dibuix del cantaire particular, l'estudi de les dades aportades en aquest nivell ens confirma el caràcter singular de l'Escola i la importància que atorga a l'alumne com a centre del seu recorregut d'aprenentatge.

Amb tot, hem pogut concloure que un 60% dels cantaires del cor *Vint & Sing* començaren els seus estudis de música a l'Escola abans de set anys; pràcticament tots (97%) toquen, almenys un instrument i 24 (75%) fa més d'un any que canten en aquesta mateixa formació musical.

La categoria d'anàlisi III.- *Altres interessos i aficions*, ens ha facilitat informació sobre els interessos dels joves integrants del cor *Vint & Sing*. Hem vist que la música coral és, només, una de les seves opcions de lleure i, a banda d'aquest nexa comú, els joves cantaires opten per entreteniments diferents –esports, lectura, cinema, noves tecnologies...– i res no sembla apuntar un caràcter que diferenciï els membres d'aquest grup de la resta de joves de la seva edat.

La manca de possibilitat de comparació amb un grup de referència que no es dediqui al camp coral ens impedeix comprovar si la tendència a escoltar música que, d'entrada, no sembla dedicada a aquesta franja d'edat, que ha mostrat el nostre estudi, és exclusiva d'aquest grup o es pot fer

extensiva a tots els joves. Si més no ens ha semblat curiós el fet que afirmen que els agraden grups com *Nirvana* o *AC/DC*.

Finalment, a la categoria d'anàlisi IV.- *El cor Vint & Sing*, ens ha permès adonar-nos, en primer lloc, del grau de consciència dels joves: saben què els demana i què els ofereix cantar en el cor. Tot i que la seva vida no gira al voltant de *Vint & Sing*, ells viuen l'experiència com una font de creixement: valoren, sobretot, les amistats que hi mantenen i l'aprenentatge musical.

A banda de les relacions i de la música, alguns expliciten que saben que el cor els ajuda a formar-se com a persones, que sense esforç no hi ha recompensa i que el treball, si se'n coneixen els objectius, és col·laboratiu i es fa en un ambient distès, pot resultar ben agradable.

Per finalitzar hem de palesar la maduresa que demostren moltes de les respostes de la darrera categoria d'anàlisi. No tenim arguments que ens permetin afirmar que aquesta maduresa sigui fruit de l'experiència coral o si, per contra, cantar en un cor atrau persones madures... No sabem si és una coincidència que els joves estudiats siguin madurs i cantin en un cor, o si tots els al·lots d'aquesta franja d'edat són capaços d'analitzar el seu comportament amb el mateix grau d'introspecció i, alhora, d'objectivitat. Nosaltres en tenim una hipòtesi... però comprovar-la no escau a aquest estudi.

5. CONCLUSIONS

Escometem el final del nostre treball amb la sensació que, arribats a aquest punt, ja res no ens ha de sorprendre: capítol a capítol hem anat consignat aquells aspectes que ens semblaven més rellevants dels joves cantaires de *Vint & Sing*, així com les dades que ens ha aportat cada font amb què hem recaptat informació. Ara, només, els resumirem tots plegats.

Quant a la pròpia experiència, podem constatar que els quatre tipus de fonts consultades ens han permès un enfocament diferent, fet que ens ha facilitat una aproximació pluridimensional als interessos i pràctiques socials dels joves objecte d'estudi. I, allò que ens ha resultat més engrescador: hem pogut constatar un alt grau de coherència entre allò que teoritzava el pare Ireneu Segarra, allò que proclama el seu Mètode, allò que practiquen els professionals de l'Escola de Música i allò que fan palès els seus alumnes. Els joves cantaires de *Vint&Sing* estimen la música i en gaudeixen de la manera més amena possible: compartint-la amb els amics, en un moment de les seves vides en què els companys suposen un referent de primer ordre. I, en aquesta experiència, els adults no representen l'autoritat incontestable, sinó l'exemple a seguir i el còmplice que els facilita experiències tan enriquidores com les que hem conegut al llarg del treball.

Cadascuna de les fonts ens ha permès conèixer algun dels aspectes que componen el conjunt, per força complex, del cant coral com a activitat educativa. Les dades arxivístiques i documentals ens han apropiat als objectius del centre; les entrevistes ens han facilitat les valoracions de les famílies i dels professionals; l'observació ens ha aportat el punt de vista objectiu de les relacions i el comportament del grup, i el qüestionari ens ha ofert les aspiracions i el grau de consciència dels joves en relació amb l'experiència amb el cor i amb el seu procés maduratiu.

Un altre aspecte que hem de constatar per a la pròpia experiència investigadora és l'evidència que, tot i que el qüestionari ens ha mostrat el perfil més íntim dels cantaires i, per tant, una informació molt valuosa per al nostre treball, som conscients que ens podríem haver estalviat algunes preguntes. En concret, gairebé tot el subcapítol 4.3.2. *Dades musicals. Perfil melòdic*, com ja hem consignat en el capítol de valoracions parcials. Aquesta part no ens ha aportat informació rellevant i, potser, pot haver cansat els responents. De fet, una vegada acabat el treball, i recuperada l'objectivitat del conjunt, entenem que el nombre d'instruments que toquen o el lloc que ocupen en el conjunt dels germans, no ens ha d'ajudar a entendre quins són els seus interessos a l'hora de mantenir una activitat recreativa com és el cant coral. Valgui aquesta reflexió com a autocrítica: si hem de repetir un estudi d'aquestes característiques és molt important que tinguem sempre presents els objectius del treball. En aquest cas en concret, els arbres no ens han deixat veure el bosc. Malgrat aquests biaixos, però, consideram que el qüestionari en conjunt ens ha resultat un instrument útil per a aconseguir els objectius plantejats.

I, fetes aquestes reflexions a mode d'examen personal, enumerarem les conclusions, tot relacionant-les amb els objectius citats, a fi de valorar si hem pogut donar resposta a les inquietuds que han motivat l'experiència:

- Els joves cantaires de *Vint & Sing* hi entraren després d'un itinerari llarg per l'escola de música i les altres formacions corals del centre. Així i tot, els motius principals que els varen empènyer a iniciar aquesta aventura en concret foren la música i les amistats. I, aquests dos mateixos arguments són allò que valoren més de la pràctica coral, i els motius que fan que hi continuïn.
- El grup és un lloc de trobada, generador d'activitats més enllà de la música coral i font de creixement, d'educació en valors, de compromís i de treball col·laboratiu. Amb tot, els joves integrants del cor es relacionen, principalment, amb companys de classe i tenen altres aficions més enllà de la música. Els esports i altres activitats artístiques, com també l'estudi d'idiomes, ocupen bona part del seu temps i interès.
- Els joves són conscients dels beneficis que els reporta el cant coral: saben que l'experiència no es limita a passar-ho bé. Saben que, també, els exigeix un compromís. Alhora, les famílies reconeixen en el cant coral un aliat valuós a l'hora d'educar-los.
- Tot i l'estima a la música i la realització d'una activitat d'esbarjo poc habitual, no hem pogut identificar en aquests joves cap comportament ni cap tret que els faci diferents de la resta de població de la mateixa franja d'edat. Les entrevistes amb els adults ens han apuntat que pertanyen a unes famílies compromeses amb la seva educació, amb una majoria de pares que ja tenien una experiència coral i amb un alt grau de complicitat entre les famílies i l'Escola de Música. El mètode, l'ideari de l'escola i la relació estreta entre l'ideari i la pràctica docent –és a dir: l'honestedat dels professionals– fan que els joves s'hi sentin a gust i palesin tant l'esforç com els beneficis de la seva dedicació.

Finalment, i més enllà de conclusions acadèmiques, volem constatar que aquest treball final de carrera ha suposat una experiència molt satisfactòria i un exercici fantàstic, que ens ha refermat les conviccions en la bondat de l'educació i dels valors que hem manejat al llarg de tot l'estudi. Amb tot, sabem que el petit grup que ens ha acollit i ens ha permès jugar en el seu mateix equip no canviarà el món, i que l'estudi que n'hem fet no anirà més enllà de la lleixa que suporta la petita història del centre i la nostra personal.

Sabem que l'estudi dels interessos i pràctiques socials dels joves integrants de *Vint & Sing* ha estat només un pretext per poder posar en pràctica allò que havíem conegut a través de les pàgines dels manuals. Així i tot, acabam aquesta etapa formativa amb la seguretat que l'estudi ens ha fet una mica menys ignorants i que, sense cap dubte, el petit món format pels joves cantaires de *Vint & Sing* ens ha aportat molt més que les quatre conclusions ressenyades.

Acabam el treball convençuts que la pràctica coral és un aliat fidel dels educadors dels joves i que, ben segur, es troba a mig camí entre el lleure i el compromís, aquell punt d'equilibri que fa que un aprenentatge sigui significatiu i, per això mateix, romangui viu en l'esperit de qui ha tengut la sort d'experimentar-lo.

6. BIBLIOGRAFIA

La investigació educativa. Recursos metodològics

- Alaminos, A; Castejón, JL. (2006). *Elaboración, análisis e interpretación de encuestas, cuestionarios y escalas de opinión*. Alacant: ICE Universitat d'Alacant.
- Ballester, L. (2004). *Bases metodológicas de la investigación educativa*. Palma: Universitat de les Illes Balears.
- Gordo, Á; Serrano, A. (coord) (2008). *Estrategias y prácticas cualitativas de investigación social*. Madrid: Pearson educación.
- Quivy, R; Van Campenhoudt, L. (1997). *Manual de recerca en ciències socials*. Barcelona: Herder.

Marc teòric. Adolescència

- Castorina, J. A (et al). (1996). *Piaget-Vigotsky: contribuciones para replantear el debate*. México D. F: Paidós.
- Coleman, J.C. (et al). (1985). *Psicología de la adolescencia*. Madrid: Morata.
- Forns i Santacana, M (coord). (2004). *Avaluació psicològica*. Barcelona: Fundació per a la Universitat Oberta de catalunya.
- Havel, J. H. (1982). *La psicología evolutiva de Jean Piaget*. Barcelona: Paidós.
- Moreno, A. (2006). *L'adolescència*. Barcelona: UOC.
- Piaget, J. (1964). *Seis estudios de Psicología*. Barcelona: Labor.
- Vygotsky, L. (et al). (1986). *Psicología y pedagogía*. Madrid: Akal.
- Vygotsky, L. (1995). *Pensamiento y lenguaje*. Barcelona: Paidós.

Marc teòric. El cant coral i el mètode d'ensenyament musical Ireneu Segarra

- Ayats, J. (2005). "El gest digne per cantar tots junts a una sola veu". *Quaderns-e*, núm. 05. Institut Català d'Antropologia. Data de la consulta: 17 de novembre de 2011. http://www.antropologia.cat/antiga/quaderns-e/05/05_6.htm. Data de la consulta: 17 de novembre de 2011.
- Bardolet, S. (1998). *Ireneu Segarra. Mig segle de Mestratge Musical*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- Bibiloni, B. (2011). Cant coral i formació integral del músic. *Lliçó inaugural de l'any acadèmic 2011-2012 del Conservatori Superior de Música de les Illes Balears* (Palma, 11-11-2011). Document inèdit.
- Blacking, J. (1999). *Fins a quin punt l'home és músic?* Vic: Eumo.
- Bonal, M. D. (1994). L'ensenyament musical: una recerca constant. *Actes del I Congrés de Música a l'Escola i a les Escoles de Música*. Barcelona: Consell Català de la Música.

- Clua, F. (coord.). (1983). *Escola de Pedagogia Musical*. Opuscle commemoratiu dels 10 anys de l'Escola de Pedagogia Musical. Escola de Pedagogia Musical. Barcelona. Dip. Legal: B-37.873/84.
- Dols, A. (2008). "La música d'enconar. Vint-i-cinquè aniversari de l'Escola de Música (Mètode Ireneu Segarra) de Palma o la maduresa d'un projecte centrat en l'educació". *IN. Revista Electrònica d'Investigació i Innovació Educativa i Socioeducativa*, v. 1, núm. 0, pàgines 225-236. http://www.in.uib.cat/pags/volumenes/vol1_num0/dols/index.html. Data de la consulta: 6 de novembre de 2011.
- Gómez, R. "Una aproximación a la función identitaria de la música". Universitat Rovira i Virgili. Document pdf localitzable en format html a: <http://www.metro.inter.edu/facultad/esthumanisticos/ceimp/articulos/Una%20aproximacion%20a%20la%20funcion%20identitaria%20de%20la%20musica-Ruben%20Gomez%20Muns.pdf>. Data de la consulta: 1 de maig de 2012.
- Hormigos, J –et al-. (2004). "La construcción de la identidad juvenil a través de la música". *RES: Revista Española de Sociología*, núm. 4, pàgines 259-270. <http://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=1220361>
- Martí i Pérez, J (2000). *Más allá del arte. La música como generadora de realidades sociales*. Sant Cugat del Vallés: Deriva.
- Sanz, JF. (2006). "Aula coral". *Portal de educación. Revista Idea la mancha*. Data de la consulta: 19 de novembre de 2011. http://www.educa.jccm.es/educa-jccm/cm/revistaIdea/tkContent?idContent=12811&locale=es_ES&textOnly=false
- Segarra, I (2000). *Quaranta-cinc anys de director de l'Escolania de Montserrat (1950-1951, 1953-1997): memòries personals*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- Teixidor, J. (2011). "El valor del cant coral". *La Revista. Publicació Cultural de Sants, Hostafrancs, la Bordeta, i altres barris propers*. Data de la consulta: 19 de novembre de 2011. <http://elteubarri.blogspot.com/2011/06/el-valor-del-cant-coral.html>
- Memòries, programacions i documents administratius de l'Escola de Música (Mètode Ireneu Segarra). Palma (Mallorca) 1982-2007.
- Cano, A (2012): *Una nit de gospel*. Pel·lícula documental. Document inèdit.
- Tusty, J i Castle Tusty, M (2006): *The singing revolution*. Pel·lícula documental. 95 minuts.

7. ANNEXOS

Benvolgut cantaire,

moltes gràcies pel teu temps. Voldria que m'ajudassis en un treball de final de carrera. M'he plantejat estudiar *La música coral: entre el lleure i el compromís. Aproximació als interessos i pràctiques socials dels joves cantaires del cor Vint & Sing de l'Escola de Música Ireneu Segarra de Palma*. I necessit la teva col·laboració, perquè la informació que jo tenc com a observadora no és la mateixa que tu vius cada dia, en els assaigs i en els concerts.

En concret, et deman que contestis un qüestionari relacionat amb la teva experiència en el cor. No has de dir-me qui ets, només et deman que hi responguis seriosament. En algunes preguntes només hauràs de posar creus i en altres et demanaré que m'escriguis alguna frase. M'agradaria moltíssim que m'ajudassis i que el resultat del treball fos un document interessant no només per als meus estudis, sinó també per a l'Escola de Música.

Moltes gràcies,

Aina Dols

Mare de na Clara

Palma, 12 de gener de 2012

Com comprovaràs tot seguit, emplenar el qüestionari és molt senzill. A les graelles hi ha un espai marcat amb color, que és on hauràs de respondre. En algunes hauràs de posar una informació i en algunes altres, bastarà que hi facis una creu. Després de cada pregunta hi haurà un espai en blanc, que podràs emprar si necessites matisar algun aspecte que no hagi quedat reflectit en la graella. Al final del qüestionari he deixat una pàgina en blanc, per si vols fer algun comentari relacionat amb el cor o qualsevol altre tema que et sembli rellevant.

Moltes gràcies

I.- Dades biogràfiques. *El perfil social del cantaire*

1	Any de naixement	
2	Sexe (M si ets nin i F si ets nina)	
3	Municipi de residència	
4	Centre d'estudis (<i>nom de l'escola o institut</i>)	
5	Nivell d'estudis (<i>quin curs fas</i>)	
6	Nombre de germans (<i>quants de germans tens sense comptar-te a tu</i>)	
7	Quin lloc ocupes entre els germans?	
8	Professió del pare	
9	Professió de la mare	
10	Llengua de relació familiar	

.....

.....

.....

II.- Dades musicals. *El perfil melòdic del cantaire*

11	Any d'inici dels estudis a l'Escola de Música Ireneu Segarra	
12	Quin/s instrument/s toques?	
13	Quin nivell de llenguatge musical curses?	
14	Quin nivell d'instrument curses?	
15	Any d'entrada en el cor <i>Vint & Sing</i>	

.....

.....

.....

III.- Altres interessos i aficions. *El lleure del cantaire*

16.- Practiques alguna afició, a més del cant coral?		Sí	No
<i>Encercla la resposta correcta</i>			
<i>Si has respost que sí, marca amb una creu. Pots indicar més d'una resposta</i>			
	Esports	<i>Quins?</i>	
	Altres activitats artístiques	<i>Quines?</i>	
	Altres	<i>Quines?</i>	

.....

.....

.....

17.- T'agrada llegir? <i>Encercla la resposta correcta</i>	Sí	No
Si has respost que sí, quants llibres llegeixes, més o menys, cada any? <i>Marca amb una creu. Només pots indicar una resposta</i>		
Menys de tres		
Entre tres i sis		
Entre sis i dotze		
Més de dotze		

.....

.....

.....

18.- T'agrada el cinema? <i>Encercla la resposta correcta</i>	Sí	No
Si has respost que sí, quantes vegades hi vas, cada mes? <i>Marca amb una creu. Només pots indicar una resposta</i>		
Menys de dues		
Més de dues		

.....

.....

.....

19.- T'agrada la música moderna? <i>Encercla la resposta correcta</i>	Sí	No
Si has respost que sí, quins són els teus grups preferits? <i>Pots indicar-ne tants com vulguis</i>		

.....

.....

20.- T'agraden, les noves tecnologies?		Sí	No	
<i>Encercla la resposta correcta</i>				
Si has respost que sí, marca quins aparells electrònics fas servir i amb quina freqüència aproximada				
<i>Marca amb una creu</i>				
Aparell	Freqüència			
	Cada dia	Cada setmana	Cada mes	Gairebé mai
Ordinador de taula				
Ordinador portàtil				
<i>Tablet</i>				
Telèfon mòbil / <i>smartphones...</i>				
Reproductors de música				
Llibres electrònics				
Altres (<i>Digues quins</i>)				

.....

.....

.....

21.- Consideres que el teu domini de les noves tecnologies és...	
<i>Fes una creu a la resposta correcta. Només pots marcar-ne una</i>	
Escàs. No ho controles gaire	
Suficient. En fas servir però no t'interessen	
Notable. Controles bastant el tema	
No et suposen cap problema. N'ets un expert	

.....

.....

.....

22.- Surts, habitualment, amb els amics? <i>Encercla la resposta correcta</i>	Sí	No
Si has respost que sí, quantes vegades surts, aproximadament, cada mes? <i>Marca amb una creu. Només pots indicar una resposta</i>		
Menys de dues	☐	☐
Freqüentment	☐	☐
Cada cap de setmana	☐	☐

.....

.....

.....

23.- Els amics amb qui surts i et relaciones fora de l'escola de música són... <i>Marca amb una creu. Pots indicar-ne més d'una</i>	
Companys de l'institut o de l'escola	☐
Veïns i/o familiars	☐
Companys d'altres activitats que practiques habitualment	☐
Companys de l'escola de música	☐
Altres	☐

.....

.....

.....

24.- Quan et veus amb els teus amics, normalment... <i>Marca amb una creu. Pots indicar-ne més d'una</i>	
Anau a una discoteca	☐
Anau de compres	☐
Anau al cinema	☐
Quedau a casa d'algun de vosaltres	☐
Altres	☐

.....

.....

.....

IV.- El cor Vint & Sing. L'harmonia del cantaire

25.- Per què cantes en el cor *Vint & Sing*?

.....

.....

.....

26.- Què creus que t'aporta el fet de cantar en un cor?

.....

.....

.....

27.- Quina o quines activitats relacionades amb el cor són les que t'agraden més? (els concerts, els assaigs, les relacions socials, els viatges...)

.....

.....

.....

28.- Quin o quins aspectes del cor et suposen un esforç major? (la disciplina, els concerts, els assaigs...)

.....

.....

.....

29.- T'agradaria, en un futur, dedicar-te professionalment a la música?

.....

30.- T'agradaria, en un futur, seguir cantant en un cor?

.....

31.- Escribe los dos requisitos que consideres imprescindibles para un cantante:

.....

32. Escribe dos cosas positivas de tu experiencia en el coro *Vint & Sing*:

.....

33.- Teniendo en cuenta tu experiencia, marca la relación que tienen estos conceptos con el hecho de cantar en un coro

<i>Concepte</i>	<i>Relació</i>			
	<i>Molta</i>	<i>Normal</i>	<i>Poca</i>	<i>Gens</i>
Disciplina				
Amistat				
Compromís				
Fama				
Respecte				
Complicitat				
Sacrifici				
Solidaritat				
Diversió				
Aplaudiment				
Aprenentatge				
Reconeixement				

Entrevista a Pere J. Fiol, director de l'Escola de Música	
Data: Dijous, 23 de gener de 2012	
Lloc: Escola de Música	
P	<i>El títol del nostre treball situa el cant coral entre el lleure i el compromís...</i>
R	Em sembla un bon títol... sempre que es tracti d'una activitat educativa, amb uns objectius pedagògics clars i duita a terme amb unes garanties...
P	<i>Hi ha dos tipus de cant coral?</i>
R	Hi ha de tot. Ara s'usen els concerts participatius, en els quals gent que mai no s'havia sentit atreta per la música clàssica s'apunta, com qui fa macramé o aeròbic, a cantar. Després paga una fortuna i, en poques setmanes, ja pot presumir d'haver interpretat el Messies o una missa de Vivaldi a un teatre impressionant de Londres o de Berlín i amb una orquestra de renom... En això no hi veig cap compromís... ni cap valor educatiu.
P	<i>No hi ha temps, en unes setmanes, d'aprendre a cantar?</i>
R	No es tracta de cantar, ni tan sols de cantar bé... Abans de cantar han d'aprendre a callar i escoltar. La música ha de fluir, ha de ser un diàleg... El cant coral és una activitat col·lectiva en la qual ningú no ha de destacar: tots els cantaires han de fer un sol instrument, que respongui amb precisió a les mans del director...
P	<i>Contat així sona molt marcial...</i>
R	Ben al contrari. Ara, no negaré que cal una disciplina, un ordre, una atenció... Però és que, en educació, aquell que digui que tot s'ha de basar en la motivació, que no hi ha d'haver una feina de l'educand, o enganya o no sap de què parla. El cant coral, precisament, ens ajuda a treballar aquests valors des d'un àmbit plaent. Els joves gaudeixen del seu aprenentatge, perquè l'ambient és molt positiu i perquè la decisió d'invertir-hi un temps i un esforç és personal. Ningú no els hi obliga...
P	<i>El compromís de què parlàvem ha de néixer de la convicció personal...</i>
R	Evidentment. Educar no és ensinistrar: tractar amb persones implica respectar-les, seduir-les, animar-les... i acompanyar-les en tot moment. Que l'exemple sigui la millor estratègia de seducció.
P	<i>Què té, aquest cor, que no tinguin els altres?</i>
R	Per a nosaltres és molt especial perquè és el nostre, potser per això ens semblen tan... No, més enllà d'estima personal, he de dir que, probablement, hi ha altres cors que canten millor que el nostre, que fan un repertori més culte, que tenen una tècnica vocal més depurada... però nosaltres no som un centre d'alt rendiment, no cercam l'excel·lència interpretativa: som una escola petita, i amb els objectius molt clars. El cant coral és una estratègia més, una convidada a créixer estimant la música. I, si bé és cert que hi ha grups que canten millor... no sé si en trobaríem gaire que treballassin en un ambient tan positiu.
P	<i>Però Vint & Sing no és l'única agrupació coral de l'escola...</i>
R	No, ni de lluny! El cant coral és una assignatura del currículum. Els alumnes comencen, amb quatre anys, allò que es denomina una "educació sensorial": ballen, viuen, senten, experimenten... i, tot i que a aquestes edats no podem parlar de cors, la cançó sempre és present en la seva educació. A quatre i cinc anys canten amb les seves professores i amb els companys d'aula. A partir de sis anys ja participen en el cor, el Cor de Petitons, de sis i set anys; després passaran pel Rodasons petits (8 i 9 anys); els Rodasons mitjans (10 i 11) i, finalment, el Vint & Sing... La cançó, amb el mètode d'Ireneu Segarra, és el fil conductor, l'element a partir del qual es construeix tot l'edifici de l'educació musical.
P	<i>És a dir: l'experiència, als Vint & Sing, no els ve de nou...</i>
R	No... I no sé si la raó d'aquesta eclosió d'ara és aquesta: el procés, llarg, molt llarg, de maduració. Es coneixen i s'estimen, estan acostumats a treballar plegats, coneixen la directora, tots han crescut amb una mateixa manera de fer... No hi ha vergonya, no hi ha novetat que despisti... cantar és tan habitual per a ells com obrir el quadern a l'escola.
P	<i>I, no és estrany, que no s'hagin avorrit, en tots aquests anys?</i>
R	Bé, alguns sí, que ho han deixat anar, però d'altres no... i els perseverants ara tenen la recompensa d'aquest cor, d'aquest grup tan fantàstic, que fa coses increïbles i que, alhora, pot gaudir d'unes oportunitats úniques: cantar música de Manel Camp, acompanyats pel mateix Manel Camp; fer un taller de <i>gospel</i> amb Ramon Escalé; cantar al Teatre Principal com a cloenda d'un festival internacional de jazz i interpretant els <i>Beatles</i> amb el contrabaixista d'Antònia Font!...
P	<i>Es veu molt que fan pinya. Que es troben a gust junts...</i>
R	És molt curiós veure com el grup acull els nous cantaires. L'ambient és de total companyonia. Com que és un col·lectiu petit, sembla una família nombrosa. El tracte entre ells és més el de germans que no el de companys de classe.

P	<i>Però, així i tot, no tot és comunitari...</i>
R	Hi ha un sentiment d'estima entre tots i, com et dic, els més veterans es cuiden d'acollir i ensenyar els nouvinguts –que, d'altra banda, no són desconeguts: o bé són parents de cantaires o bé són amics de l'Escola de Música, que fa anys que comparteixen espais i, fins i tot concerts, encara que amb cors diferents-. Això, <i>avant la letre</i> . Ara bé, quan s'ajunten més de dues persones, és inevitable que se generin petits nuclis més cohesionats, sense que això vulgui significar que es produeixin desencontres amb els altres... En aquest cas, coincideix que els més majors –d'entre quinze i desset anys–, que són els que es coneixen des de fa més temps, són un club familiar, una entitat única... Entre aquests majors han nascut iniciatives com el “Don't tell me dois”, el grup de música pop... Saps què és veure vuit al·lotets d'aquesta edat, xalant, amb un somriure a la boca, programant assaigs, organitzant trobades per harmonitzar o per transportar tal melodia, per canviar aquella lletra, per sortir a tocar al carrer?... Entre els vuit sumen més música que moltes bandes professionals i, mentre treballen a consciència, no deixes de sentir com riuen, com s'ho passen bomba...
P	<i>A l'entorn del cor es produeixen altres activitats enriquidores i formatives...</i>
R	És això, justament: lleure i compromís; seny i rauxa; treball i diversió... El cor és la confluència, l'eclosió d'anys de formació, però també és el generador, el punt de partida d'activitats que, tot i que troben en la música el pretext inicial, els empenyen a assumir responsabilitats –com més petit és el grup, més directe és el sentiment d'implicació–, a organitzar-se ells sols, a distribuir-se la feina, a prioritzar entre totes les activitats que fan... que a mi m'esgoten només de sentir-les...
P	<i>Tot això afecta també les famílies...</i>
R	Evidentment, tu ho saps bé: aquest és un projecte gairebé de vida. Implica les famílies i implica tots els professors i personal del centre, no només la directora del cor. I els acompanyam, i els deixam usar les instal·lacions del centre per a les seves curolles, i acollim a casa els convidats dels cors d'intercanvi... És que no pot ser d'una altra manera: nosaltres, com a escola, tenim la sort de comptar amb unes famílies úniques, que han volgut prioritzar l'educació dels seus fills i ens han fet còmplices d'aquest projecte. Alhora, els joves tenen la sort d'haver nascut en aquestes famílies i d'haver trobat un grup de professors sonats, que els feim propostes com la d'animar-los a cantar <i>gospel</i> al Teatre Principal... i molts dels professors som pares, o tiets d'aquests al·lots, i si no ho som, és com si ho fóssim, perquè som amics dels pares abans que els pares fossin parella... El nostre és un producte molt casolà, com la cuina tradicional, fet a poc a poc i amb xup-xup...
P	<i>És a dir: el vostre exemple no és exportable...</i>
R	No, ni és exportable ni és ampliable. No tenim intencions de créixer. Ara tenim una escola amb una mica més de quatre-cents alumnes, que per a nosaltres suposa l'estat ideal: no feim formació particular, que mantengui els infants entre cotó i allunyats de la vida real, però la xifra permet el contacte personal, que tothom es conegui, que la gent experimenti que forma part d'un projecte...
P	<i>És un centre elitista?</i>
R	Jo no puc negar que aquest és un centre privat, que no rep subvencions ni ajudes de cap institució i que les famílies han de pagar per l'educació musical dels seus fills. I per a molta gent, pagar la mensualitat suposa un sacrifici, sobretot en els temps que corren. Hi ha gent que té dos i tres fills i això, a finals de mes, arriba a sumar. I, a més, organitzam viatges, que tenen un cost (tot i que mai no anam a hotels, sinó a albergs o, sobretot, feim intercanvis). Tu mateixa has demanat la professió dels pares: n'hi ha que guanyen molts diners, això és evident, però n'hi ha d'altres, molts, que són mestres, professors... Tenen sous que estan bé, però tampoc no els permeten retirar-se. Crec que, si bé és cert que no tothom pot pagar les mensualitats del centre, allò que pot marcar la diferència entre les famílies dels nostres alumnes i les d'altres escoles de música és la implicació dels pares. I més, en el cas dels joves que arriben a <i>Vint & Sing</i> ... Hem comentat moltes vegades que, quan els infants són petits, molta gent empra les escoles de música, d'idiomes, el club de natació o el de tennis, com a guarderia o aparcament dels seus fills, perquè s'entretenguin i no s'avorreixin a casa. Nosaltres d'aquests en tenim alguns, però no són majoria. I aviat es cansen, perquè si els nins només fan música mentre són a l'escola, però a casa no practiquen, no tenen uns pares que els recordin que han d'estudiar, aviat tot se'n va en orris. <i>(Deixa'm dir-te que aquests pares, després seran els que diran que els professors no han sabut motivar els seus fills, quan ells, que en són els pares, no són capaços de fer-los fer els deures...)</i> La motivació és necessària, però no suficient: arriba un moment que, sense treball personal, no hi ha música, com no hi ha aprenentatge de cap casta... Bé, deia que sobretot, els nins de <i>Vint & Sing</i> , que començaren a quatre anys i han arribat a setze amb el nostre projecte, són nins de famílies esforçades, implicades en la seva educació, a qui no importa acompanyar-los i recollir-los a les vuit i mitja o a les nou de la nit, que els animen a practicar cada dia amb l'instrument, que es coordinen amb els professors per ajudar els infants... Aquests pares sí que són una elit, ho sé i ho repetesc. Si som un centre elitista és perquè les famílies que ens fan confiança són especials, no perquè manegin molts diners. Si la clau fos el compte corrent, els al·lots no serien tan sans, tan naturals com són aquests. Hi ha agrupacions corals

	d'escoles privades, molt cares... i no són com la nostra.
P	<i>Feis proves de selecció, per entrar a Vint & Sing?</i>
R	Creus que, després de vuit o deu anys cantant amb els cors de l'Escola, necessitam fer proves a algú? O, encara més: t'imagines que, després d'aquests anys d'educació, ara els diguéssim que no ens serveixen, que no valen? De cap manera: tothom suma, en un cor com el nostre!!! Els nins ho fan molt bé, i ens fan quedar molt i molt bé, però nosaltres tenim ben present que el cant coral és una activitat educativa, no és una competició ni una fira de mostres. No hem de perdre el nord. I crec que, mentre ens mantenguem fidels als nostres principis, anirem bé: l'ambició ha de ser la de millorar dia a dia, amb els nostres recursos, educant, compartint, creixent.
P	<i>Però no tothom té bona veu...</i>
R	Però tothom té bona actitud... i, repetesc: tothom es pot beneficiar del fet de pertànyer a un col·lectiu com aquest. Tenim una vocació educativa, i els valors que fomentam són incompatibles amb la segregació en funció de la qualitat...
P	<i>Amb tot, el resultat és excel·lent: Vint & Sing sona molt bé, i us conviden a cantar amb cors professionals...</i>
R	Potser aquest és el millor indicador que anam per bon camí. Com deia aquell eslògan: "la feina ben feta no té fronteres". No cercam destacar per la bona veu. Ni tan sols cercam destacar... Els concerts són un supòsit educatiu més, que ens permeten posar els alumnes en situació de controlar els nervis, de mantenir l'atenció, de comprovar els resultats de la feina feta... No es tracta de lluir per lluir, tot té un perquè, que s'interpreta en clau d'educació... Si, després arriben les ocasions, com el concert de <i>gospel</i> , o el de Nadal, que fem a un envelat, a l'aparcament d'un centre comercial, tota l'escola junta, en un ambient increïble... ho assaborim de molt bon grat, però sabem que el nostre dia a dia és un altre, que el nostre itinerari privilegia el camí, perquè no hi ha meta...
P	<i>No hi ha meta?</i>
R	La meta és el camí. No hi ha meta perquè ningú no ens ha dit fins a on hem arribar... Perquè no es tracta d'arribar enlloc, perquè quan hi arribes, ja has acabat. El cor és com nosaltres mateixos: creixerà en la mesura que sàpiga gaudir d'allò que fa, de la companyia, de l'aprenentatge, dels projectes compartits...
P	<i>Però els al·lots es fan grans...</i>
R	Evidentment, i uns aniran a estudiar a la península, altres trobaran altres ocupacions, altres es faran tan grans que l'escola els quedarà petita... Han de tornar grans, han de descobrir el món i viure etapes... Entre el major del cor i la més petita ara hi ha cinc anys de diferència... aquests anys són un lapse suficient perquè la renovació natural es faci de manera gradual, sense disrupcions: cada any hi ha moviment de cantaires –tot i que, de moment, hem tengut més incorporacions que no sortides, però quan el nucli dels que ara tenen setze anys acabi l'institut, per força ha de començar a haver-hi baixes–. Intentarem mantenir-nos en la mesura que el projecte sigui viable i suposi un benefici per als alumnes... I quan no sigui així, serà que no convé mantenir-lo, sabrem valorar l'experiència i mirarem d'investir-ne un altre de més adequat a les circumstàncies del moment.

Entrevista a MF, mare d'AO Data: Dissabte, 4 de febrer de 2012 Lloc: Domicili de l'entrevistada	
P	<i>El títol del treball parla de lleure i de compromís, que el cant coral és a mig camí...</i>
R	Jo ho crec. És una experiència plaent, que tothom fa per gust –o almenys a mi m'ho sembla, perquè... quin pare “castigaria” o obligaria els seus fills a cantar en un cor? Ningú! Qui hi va és perquè ho vol fer, i sobretot a aquestes edats... És, deia, una experiència plaent, però també és un compromís: en un cor, com en un cos de ball, és necessària la contribució de tots. Un cor és una suma, i ara no parl de talent ni de coses espirituals: tu entres en un cor i adquireixes un compromís, d'assistir a tots els assaigs, d'aprendre't les peces, d'interpretar-les així com t'indica el director... i si no ho fas així, el grup se'n ressent.
P	<i>Em fa gràcia, això de “no parl de talent ni de coses espirituals”...</i>
R	I és cert. A la vida feim, o almenys jo, les coses més per pragmatisme que no influïts per les muses... Vull dir que el títol em sembla molt adequat perquè ser cantaire d'un cor és, sobretot, adquirir un compromís. I, per molt que ens agradi la música i les experiències que possibilita el grup, situem les coses: l'aprenentatge que els infants –si es tracta d'un cor infantil– i els joves en poden treure no es limita a l'art: no hi ha art sense feina, sense esforç, sense compromís...
P	<i>És molt difícil ensenyar a ser responsables...</i>
R	Moltíssim... i en això, com en tantes altres coses, el cant coral és un gran aliat.
P	<i>Què trobes de Vint & Sing?</i>
R	Que són increïbles. És una passada.
P	<i>En Pere Fiol diu que, probablement, ens semblen tan especials perquè són “els nostres”...</i>
R	Evidentment, si els hem de jutjar els pares, parteixen d'una posició d'avantatge... però no només és això. Jo he dirigit cors infantils i juvenils durant anys i et puc assegurar que l'ambient i les personalitats que conflueixen en aquest grup no els trobes arreu. És una gent divertida, directa, que et parla amb la mateixa naturalitat a tu, que ets adulta, que als companys... S'ho passen molt bé junts i és evident que treballen, perquè la música parla per si sola. Crec que és el paradigma del poder pedagògic del cant com a treball cooperatiu.
P	<i>Tu tens dues filles, però només una, n'A, és membre de Vint & Sing...</i>
R	Cada fill té la seva pròpia personalitat. Ja t'he dit que els joves que canten en un cor ho fan perquè ho volen fer... La nostra segona filla se sent més atreta per altres activitats. I, si t'he de ser sincera, crec que cada una ha trobat el seu lloc: a la gran li va molt bé el cor, i aquest en concret. La petita, potser, no s'hi trobaria tan a gust...
P	<i>Vols dir que hi ha una selecció natural? Que el cor atreu només la gent que necessita cantar-hi i que en traurà uns beneficis?</i>
R	Tothom treu beneficis de cantar en un cor! No, no hem de caure en esoterismes ni carregar una activitat recreativa amb un pes que no li correspon... Però hi ha gent que no necessita tant la companyia dels altres, que prefereix altres maneres de relacionar-s'hi.
P	<i>Mentre feia aquest treball m'he adonat que molts dels cantaires són fills de persones que han cantat en cors...</i>
R	És que és un tipus d'educació... No sé si em sabré explicar, però la música és una manera de viure... En el meu cas, el meu pare era músic i els fills vàrem créixer en una llar on no és que hi hagués música de fons, sinó que la música ocupava un primer pla. Els meus germans i jo estudiàrem música perquè mon pare i ma mare volien oferir-nos allò que els semblava millor per a nosaltres. I tots cantàrem en cors fins que vàrem ser adults. Jo he seguit professionalment amb la música i el pare de les nostres filles també. Quan vàrem tenir les nines no ens ho vàrem haver de plantejar... com no ens plantejàrem en quina llengua els parlàrem: en català, que és la nostra! De la mateixa manera, educar-les en la música ha estat més un procés natural que no resultat d'un conclave per dissenyar-los el futur. A banda d'exemples personals... crec que, encara que voler que els fills toquin un instrument, o que sàpiguen idiomes, o que vagin a esquiar... és completament respectable, és molt diferent d'apuntar-los a fer música coral. Els beneficis del cor són immediats, són valors que ja es fan presents en el primer moment que els treballes, avui mateix, i no cerquen el protagonisme del triomf, com pot passar amb aquestes altres activitats. Quan cantes en un cor, precisament, no has de destacar, no has de ser millor que ningú: es tracta que siguis capaç de mirar els altres i, entre tots, trobar el pas que us permeti fer-vos fonedissos, crear un sol instrument amb la contribució de tots. I com més cantaires té, millor sona el conjunt. Sempre, quan toques un instrument, arriba un moment que et poses a somiar i et veus com a solista, interpretant un concert amb la millor orquestra del món... Si tens aquest mateix somni com a cantaire coral, mai no apareixes sol damunt l'escenari: sempre estàs envoltat dels teus companys.

P	<i>Hi ha gent que troba que això dels cors és ranci, passat de moda, que avui s'imposa la competència...</i>
R	Hi ha gent per a tot...
P	<i>Tu trobes que aquests joves són uns freakies?</i>
R	Per a res! I no m'he de justificar, però molts d'ells, per no dir la majoria, a més de cantar en el cor, també toquen un instrument, estudien idiomes i van a esquiar... Una cosa no exclou l'altra. Jo no els veig gens extravagants: ni pertanyen a cap secta ni tenen un pensament únic. Són nins completament normals, que tenen la sort de créixer en famílies conscienciades i preocupades per la seva educació.
P	<i>I és que qui els veu queda ben convençut que s'ho passen bé...</i>
R	S'ho passen molt bé, però la cosa no acaba amb la diversió. Els valors que treballa el cor, la solidaritat, l'esforç compartit, el reconeixement de la importància de la contribució individual per a l'avenç col·lectiu... arriben directament als joves, molt més que no els sermons. El fet de saber que, mentre s'ho passen bé, creixen i aprenen, és una vivència única: ells són conscients d'aquest creixement i l'experiència ens serveix d'exemple en altres aspectes de la vida.
P	<i>El cant coral no és una alternativa a altres aficions. Concretament, i per no semblar que vull privilegiar aquesta activitat en detriment de les altres, posaré per exemple una formació que és solidària del cant coral, o almenys, a la qual el cant coral complementa: l'estudi d'un instrument. Des del punt de vista educatiu, de formació de la personalitat... calen anys, fins que l'instrumentista no se sent competent en la seva disciplina. Abans, hi ha hagut nervis, feina, inseguretats...</i>
R	Però l'estudi de l'instrument també et reporta uns valors, com els del cor: constància, treball, disciplina... i això no ho hem d'oblidar. Passa que el cor, ràpidament, et reporta el gaudi de la companyia, perquè necessites els altres per fer que l'instrument col·lectiu soni, però també exigeix una part d'esforç personal que no hem de menystenir.
P	<i>Sí, però potser aquesta companyia és la que fa que vulguis seguir, que no et desanimis i no vegis l'assaig com una feina afegida a una jornada ben farcida d'obligacions, sinó com un esbarjo, aquella estona que et permet desconnectar de l'estrès...</i>
R	Això és cert: estudiar un instrument, sobretot al principi, és més sacrificat que no satisfactori. Vull dir que els beneficis –i no només els musicals– d'aquesta pràctica necessiten un temps per fer-se evidents, en canvi, els de cantar en companyia són immediats...
P	<i>Creus que els cantaires de Vint & Sing són bona companyia per a la teva filla?</i>
R	Molt bona companyia. És un grup simpàtic i sà, amb qui pot passar-ho molt bé amb coses tan senzilles com una conversa.
P	<i>Creus que el grup pot influir en els cantaires i ajudar-los a superar possibles problemes?</i>
R	Ufff! Cadascú és com és: hi ha joves molt oberts i n'hi ha d'altres d'introvertits; uns són molt bons estudiants i a d'altres els costa més; uns són més ingenus i algun n'hi deu haver de més mal pensat... No hem de perdre la perspectiva ni caure en fonamentalismes. El cor és, ni més ni menys, una activitat lúdica que reporta uns rèdits educatius; és un aliat més en el difícil repte d'acompanyar els nostres fills cap a la maduresa.
P	<i>Pots posar un exemple concret, una traducció directa dels valors educatius de la pràctica coral en el dia a dia de la teva filla?</i>
R	Començàvem la conversa parlant de compromís: ella sap que si no compleix les seves obligacions –la primera, evidentment, és l'institut, però en té d'altres: l'ordre a casa, els horaris, etc– la seva presència en el Vint & Sing, perilla. Sé que, si arribàs el moment, una possible “excedència forçosa” li faria molt de mal perquè enyoraria els companys, però allò que toleraria menys seria el fet de “deixar penjat” el grup. És una sensació molt agradable, com a mare, pensar que la teva filla té consciència de grup: sap que no és protagonista, però sap que és necessària, que ella és tan important que, si no hi fos, es notaria. Això va bé per treballar tant la seva responsabilitat, el compromís adquirit, com la seva autoestima.
P	<i>Creus que una societat que canta és una societat sana?</i>
R	Quan parlem de música la gent sempre s'imagina un escenari, o uns altaveus, una orquestra... i milers de fans. Pensa, generalment, en l'emissió, i no té en compte la recepció. Amb experiències com les d'un cor juvenil no només s'eduquen veus. Mentre canten, aquests joves escolten i, d'aquí a dos dies seran adults, uns adults formats en la música, en el respecte als altres. No sabem si seran els intèrprets que mobilitzaran el planeta i a qui tothom voldrà escoltar, però allò que és segur és que un dia o altre, seran públic, un públic exigent, que sabrà valorar la música que els oferiran més enllà de modes i campanyes publicitàries. I l'escolta no només s'aplica a la música: l'escolta sempre va acompanyada de criteri, de valors, de respecte. Qui sap escoltar la música sap escoltar les persones. I una societat que canta és una societat que escolta.

Moltes, moltes gràcies,

Aina Dols

Palma, maig de 2012